

nt

naš tednik

Letnik XXVII — Številka 37 11. septembra 1975 Cena 4.— šil. P. b. b.
Erscheinungsort Klagenfurt. — Verlagspostamt 9020 Klagenfurt

UVODNIK

Volilni boj spet na hrbtu Slovencev

Koroški nacionalisti živijo politično že desetletja od Slovencev. Kaj bi že svojim volilcem pripovedovali, če bi Slovencev na Koroškem ne bilo več?

Tako se je zopet poslanec svobodnjaške stranke minulo nedeljo zaletaval v Slovence. Najbrž ne pozna drugih vprašanj, ki tarejo vso državo ali pa so njegovi volilci tako nezreli, da razumejo samo gonjo proti Slovencev. Dr. Scrinzi je na političnem zborovanju v Celovcu povedal, da bo njegova stranka z vsemi sredstvi skrbela za to, da se na Koroškem upostavi mir, ki ga kršijo poklicni Slovenci „ljubljanjski plačanci“. Vemo, da se je volilcem njegovega kova oktobra 1972 posrečilo organizirati tako imenovani „Tafelsturm“ in porušiti postavljene dvojezične table. S tem so dokazali, da obstajajo v Avstriji zakoni, katere je izglasoval zvezni parlament s potrebno večino, da pa vladi manjka moč, da bi take zakone tudi izvajala. Pa še drugo dejstvo so dokazali, da o enakopravnosti manjšine sploh ne moremo govoriti. Tega dokaza pa niso doprinesli samo Koroški, ne samo Avstriji, marveč tudi svetovni javnosti.

„Kar smo obljubili, smo držali,“ tako smo brali na številnih plakatih, tako je zatrjevala vladna stranka vsa leta.

Tako je govoril kancler Kreisky 25. oktobra 1972, ko je odgovarjal poslancu Scrinziju v parlamentu na njegovo vprašanje: „Državna pogodba v odgovarjajočem delu zahteva od avstrijske vlade, da tam, kjer živi manjšina, dopušča oba jezika, sama tudi oba jezika uporablja. V državni pogodbi o številu manjšine ni govora, sicer tudi ni govora o pristanku manjšine. Ne bi hotel zamolčati, da se v mnogih vprašanjih ne strinjam z g. dr. Veiterjem; v tem vprašanju pa s tem avstrijskim in evropskim strokovnjakom soglašam. Le-ta pravi v svojem obširnem strokovnem delu o evropskih manjšinah, da se ugotavljanje manjšine ne izvaja, če tako ugotavljanje manjšina odklanja, ker ve manjšina najboljše, kaj njenim interesom odgovarja“. Kreisky pravi nadalje: „Kar v največji meri delim z dr. Veiterjem mnenje v tem vprašanju. Ze od nekdanj sem ga delil.“

Ugotoviti moramo, da je kancler Kreisky svoje mnenje že ponovno spremenil.

K svojemu mnenju, h kateremu se je priznaval tudi Kreisky, pa stoji dr. Veiter še danes. Saj je še 15. maja 1975 zapisal v dunajskem Kurirju: „Če se manjšina ne pusti šteti, jo vlada ne sme k temu prisiliti. Tega na vsem svetu ni.“

Nagla sprememba v Južnotirolski SNS

BOZEN. — Pred kratkim se je v Južnotirolski socialno napredni stranki izvršila nagla sprememba. Predsedstvo stranke je na seji izrazilo nezapravo odstavilo. Dr. Jenny je leta 1966 ustanovil Socialno napredno stranko, potem ko je izstopil iz Ljudske stranke. Bil je do svoje odstavitve nepretrgoma njen predsednik.

Novi vodja stranke je sedaj Gerhard Leimstädtner, občinski odbornik Socialno napredne stranke v Schlandersu. Njegova namestnika sta Ana Stolzlechner, občinska odbornica v Prettau in Hansjörg Dell'Antonio, nekdanji predsednik SH.

Od skupno 13 članov predsedstva jih je bilo na seji navzočih le osem, kajti dr. Jenny in štirje njegovi pristaši so manjkali. Po Jennyjevem mnenju je bila torej seja nezakonita, medtem ko Leimstädtner in njegovi soimisljeniki pravijo, da je bilo vse v redu.

Kar zadeva politične usmeritve v prihodnosti, si novi možje še niso na jasnem, ali pa nočejo izdati svojih tajnosti.

Novi program stranke, ki ga morajo šele izdelati, bo moral upoštevati razmere, ki danes vladajo na Južnem Tirolskem, Italiji in vobče v svetu.

Dr. Jenny trdi, da so njegovo naglo odstranitev izvedli Jusosi, mladi socialisti, ki so bili izvoljeni v predsedstvo, in so vplivali na starejše člane. Dr. Jenny je ob tej priliki zavrnil vse glasove, češ da bi spet prestopil v Južnotirolsko ljudsko stranko.

„Ustrezne korake“ proti Scrinziju!

V zvezi z izjavami državnega poslanca FPÖ dr. Scrinzija, ki je na volilnem zborovanju dne 7. 9. v Celovcu, ko je govoril tudi o manjšinskem vprašanju, očital Slovincem, da so netilci nemira v deželi in jih označil kot „plačance Ljubljane“, sta osrednji organizaciji NSKS in ZSO dne 10. septembra 1975 odločno zavrnil to hujskaško podtikavanje Scrinzija in sklenili nadaljne ustrezne korake.

Ozemlje koroških Slovencev je znano!

Pred tednom dni je bilo na dnevnem redu podkomisije Organizacije združenih narodov tudi vprašanje slovenske narodne skupnosti na Koroškem. K besedi se je oglašil tudi avstrijski predstavnik, poslanik dr. Nettel, ki je dejal, da je ozemlje, na katerem živijo koroški Slovenci, zgodovinsko znano, da se pa je stanje toliko spremenilo, da ga je treba ponovno ugotoviti.

K tej zadevi je zavzel stališče tudi predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev doktor Joško Tischler, ki je na vprašanje NT, ali se bo na novo obravnaval koroški manjšinski problem pred medna-

rodnim organom, dejal, da je naravno in neizogibno, da bo člen 7 tako dolgo zaposloval mednarodne organe, dokler manjšine v Avstriji ne bodo dobile izdatne manjšinske zaščite v atmosferi, ki je prijazna za manjšino. Primerne ukrepe naj odredi avstrijska vlada. Načrtovano preštevanje vzbuja že v naprej vtis, da se bavi vlada samo neveljno z rešitvijo odprtih vprašanj in to rešitev skuša zmanjšati na minimum, da ne bi razjezila Slovencev nenaklonjenih volilcev, ki jih je v tem nezdravem vzdušju dovolj. To izhodišče pa je napačno in ne odgovarja zamislim državne po-

godbe. Državna pogodba pa ni bila podpisana za pomnožitev pravic večine, marveč izrecno za zaščito manjšine.

K izvajanju poslanika dr. Nettla je rekel dr. Tischler, da je prvič priznal kak zastopnik Avstrije, da je teritorij, na katerem živijo koroški Slovenci in gradiščanski Hrvatje, zgodovinsko znano. Nastaja vprašanje, ali se naj vzame germanizacijska in asimilacijska politika, ki se je dogajala predvsem po podpisu državne pogodbe, na znanje in se naposled tudi potrdi. Za slovensko narodno skupnost je nezanosno, in tudi ne znak pospeše-

vanja manjšinskega prava, če hočejo naložiti manjšini 20-letne zakasnitve vlade.

„Teritorij, na katerem živi manjšina, je bil znan v zgodovini in tudi ob podpisu drž. pogodbe leta 1955. Na tej podlagi naj se izpolni državna pogodba. Ker zvezna vlada ni izdala potrebnih izvršilnih ukrepov k določilom državne pogodbe, bi morala zakonodajna oblast, da bi popravila nastalo škodo, omogočiti manjšini, da bi živela brez strahu pred nadaljnjo asimilacijo“, je končno dejal dr. Joško Tischler.

Stranke zaostrejujejo volilni boj

Volilni boj za parlamentarne volitve dne 5. oktobra v Avstriji se polagoma približuje višku in zato tudi pridobiva na ostrosti. Stranke, ki so zastopane v parlamentu so že izjavile, kako si predstavljajo sodelovanje po volitvah. Avstrijska ljudska stranka se je že pred smrtjo predsednika dr. Schleinerja ogrevala za „koncentracijsko vlado“, v kateri bi bile zastopane vse stranke, ki so tudi v parlamentu. Proti temu se je pa odločno izrekel zvezni kacler dr. Bruno Kreisky, ki na eni strani računa na absolutno večino za socialistično stranko, na drugi strani pa ima očitno tudi že pristanek svobodnjakov za malo koalicijsko. Četudi je očital predsednik svobodnjakov Peter socialistom sicer, da razumejo premalo o gospodarstvu in denarju ter je govoril o tem, da bodo Androscha naučili štediti, je bilo na drugi strani videti, da mnogo bolj srdito napada ljudsko stranko, in predvsem novega zveznega predsednika dr. Tausa, kakor pa SPÖ.

Posebno trda debata se je v zadnjem času tudi razvila o problemu varnosti delovnih mest v Avstriji. Dočim je centralni sekretar SPÖ Marsch svoječasno trdil, da odpuščajo podjetja, ki so blizu ÖVP delavce zaradi tega, da bi umetno povišali število brezposelnih in s tem škodovali socialistom, je Kreisky sam pred dnevi to Marschovo trditve zanikal, kar pa seveda ni odvrnilo predsednika ÖVP, Tausa, da je v tem vprašanju napadal socialistično stranko.

Edini politik stare garde v vodstvu ÖVP, klubski predsednik prof. Koren pa je ob začetku tega tedna skrbel za novo razburjenje v socialističnih vrstah. Dolžil je finančnega ministra Androscha, da vrši kot prvi finančni minister avstrijske republike svojo službo le po načelih dnevnopolitike. Koren, ki je bil v vladi ÖVP tudi finančni minister, je napovedal, da bo njegova stranka zahtevala takoj po sestavi no-

vega parlamenta ustanovitev posebnega preiskovalnega odbora, ki naj bi se bavil z dogajanjem v finančnem resorju leta 1974.

Še vedno pa je v ospredju avstrijske notranje politike „afeta Helbich“, torej politik, ki je mislil, da je možno s pomočjo denarja kupiti vse. Že pri nedavni diskusiji v televiziji, pri kateri so sodelovali predsedniki vseh treh strank, sta zahtevala Kreisky in Peter od Tausa, naj nemudoma objavi tudi še ostala imena časnikov, ki so baje zapleteni v afero Helbich. Dočim tega do sedaj niti Taus, niti Busek nista storila, je objavil tedenski

magazin „profil“ v zadnji številki dve imeni, in sicer Viktorja Reimanna, ki prav tako kot Nowotny piše za „Kronenzeitung“ ter svobodnega novinarja Karla Steinhau-serja. Oba sta takoj nato na vprašanje ORF tajila, da bi od poslanca Helbicha kdajkoli sprejemala denar.

V nt bomo tudi v bodoče še večkrat pisali o volilnem boju, predvsem o diskusijah Marsch-Busek ter Kreisky-Taus, predvsem pa bo mo osvetlili žalostno igro, ki jo igrajo avstrijske stranke v zadevi manjšinske zaščite koroških Slovencev.

Jugoslavija zavrača bolgarske trditve

RAZLAGA OSVOBODITVE PO BOLGARSKO

PRILEP. — Pretekli teden je podtajnik za ljudsko obrambo Jugoslavije generalpolkovnik Dane Petkovski v makedonskem mestu Prilep odprl letalski miting ob 30-letnici osvoboditve in zmage nad fašizmom.

Ob tej priložnosti je Dane Petkovski odločno zavrnil tudi trditve sofijskega dnevnika Ljudska armada, glasilo ministrstva za ljudsko obrambo. Le-ta je objavil govor bolgarskega obrambnega ministra, generala armade Dobrija Džurova, v katerem poveličuje delež bolgarske armade med drugo svetovno vojno.

„Časten prispevek k uničenju fašistične Nemčije je dala tudi mlada bolgarska ljudska armada, ki se je pod vodstvom partije Bolgarije in v sestavi 3. ukrajinske fronte junaško bojevala v zaključni etapi vojne in izbojevala slavne bitke,“ je rekel Džurov. Bolgarski minister za ljudsko obrambo je naštel vrsto jugoslovanskih mest, ki so jih „osvobodile“ njihove enote, pri tem pa je pozabil omeniti vlogo in

delež JLA pri osvobajanju taistih jugoslovanskih mest.

Generalpolkovnik Dane Petkovski je govoril o osvobodilnem boju v Makedoniji. Vstaja v Makedoniji, je dejal Petkovski, je prinesla zmešnjavo nemškemu in bolgarskemu okupatorju, ki mu je prekrizala vse načrte, da bi ustanovil Veliko Bolgarijo. Prav tako pa je upor prekrizal Italijanom njihove name-re, ki so hoteli na tem ozemlju ustanoviti Veliko Albanijo.

Za makedonsko ljudstvo začetek upora z orožjem ni bil lahak, je nadaljeval Petkovski, kajti številni saboterji in izdajalci so preprečili uresničenje upora, ki naj bi se začel 1. julija 1941. Vendar je makedonsko ljudstvo že v treh mesecih uredilo svoje vrste in začelo uspešen upor. Odpor ljudstva proti bolgarskemu okupatorju je bil že v prvih dneh tako močan, da je moral sovražnik v deželo poslati veliko vojaštva.

Že leta 1941 so se formirale partizanske čete v Skopju, Prilepu in (Dalje na 8. strani)

Rušilci tabel so bili vojaško organizirani

Obveščevalni list za etnične probleme „Etnismo“, ki izhaja v jeziku esperanto, je prinesel v svoji 7. številki, dne 1. julija 1975, obširno informacijo o življenju in problemih koroških Slovencev. Pod značilnim naslovom: „Koroška — uničevalno štetje“ piše dobesedno:

„Franz Stourac — organizatorični vodja Kärntner Heimatdienst-a — je podal konec marca 1975 v Celovcu intervju listu „Etnismo“. V nekaterih njegovih izjavah spet enkrat moremo spoznati mišljenje ekstremnih nemških nacionalistov:

- pri postavitvi dvojezičnih krajevnih napisov se avstrijski parlament ni zmenil za voljo ljudstva, kajti pravica do reprezentiranja nima tako velikega območja;

- pogromi na dvojezične napise v letu 1972 so bili vojaško organizirani — na razpolago so bili brezlični sprejemniki in oddajniki — napise so enostavno pometli (Stourac je povedal to s ponosom);

- če bo vlada postavila take napise spet brez štetja manjšine, jih bodo nemški nacionalisti ponovno odstranili;

- za dvojezično šolstvo na Koroškem predlaga HKD gradiščanski model: pouk naj bo v nemščini in slovenščini tam, kjer je 30% otrok Slovencev.

Vse te točke kažejo, kako je dejavnost te šovinistične organizacije od dna nedemokratična. Zadnji odstavek morda najbolj točno dokazuje protislovensko držo KHD-ja: dobro je znano, da živijo Hrvati na Gradiščanskem v etnično skoro homogenih občinah, Slovenci pa tu in tam v izrazito germaniziranih vaseh. Če bi uvedli na Koroškem gradiščanski model, v nobeni od restrukturiranih občin najbrž ne bi bilo slovenskega pouka.“

AVSTRIJSKA ZUNANJA TRGOVINA:

Z Britanijo navzdol - z Albanijo navzgor

Desolatne gospodarske razmere, ki so v Veliki Britaniji podobne onim v Italiji vplivajo tudi na razvoj avstrijske zunanje trgovine. Velika Britanija sodi namreč med dežele, s katerimi ima Avstrija zelo močno razvito trgovino. Sedaj ima ta dežela opravka s skokovito naraščajočimi deficiti svoje zunanje trgovine. Koncem prvega polletja

je bil njen zadevni deficit za več kot sto odstotkov večji kot konec junija 1974.

Lani je avstrijski izvoz v Veliko Britanijo znašal še vrednost 8,5 milijarde šilingov, s čemer je bil za okroglo 800 milijonov šilingov večji kot leta 1973. Letos pa bo njegov obseg za najmanj isti znesek nižji. Že v prvem četrtletju je nazadoval

za dobrih 8 odstotkov, po sklenjenih sporazumih pa bo v drugem polletju še bolj nazadoval, kakor meni avstrijski trgovinski delegat v Londonu.

Nazadovanje avstrijskega izvoza je letos najbolj občutno pri finalnih izdelkih, zlasti pri papirju in izdelkih iz njega, pri kemičnih izdelkih ter pri farmacevtskem in medicin-

skem blagu. Tudi izvoz industrije kavčuka je od omejitev britanskega uvoza čedalje bolj prizadet.

Temu nasproti zabeležuje Avstrija močan vzpon blagovne izmenjave z Albanijo, s katero je šele v zadnjih letih navezala poslovne stike. Lani se je obseg avstrijskega izvoza v Albanijo povečal za 22 milijonov na 30 milijonov šilingov. V isti primerjavi se je lani albanski izvoz v Avstrijo povečal za 31 milijonov na 73 milijonov šilingov.

Svoj lanski deficit v trgovini z Albanijo bo Avstrija letos precej izravnala. V to smer kaže trgovinska bilanca prvih petih mesecev. V tem času je avstrijski izvoz dosegel vrednost 39 milijonov šilingov, s čemer je bil za 31 milijonov večji kot v istem obdobju 1974. Avstrijski uvoz iz Albanije je narasel za 13 na 22 milijonov šilingov. S tem zavzema Avstrija v albanski zunanji trgovini za LR Kitajsko eno najpomembnejših mest. (b)

Vlada daje gospodarstvu novih impulzov

Avstrijska vlada se je zadnje dni odločila, da gospodarstvu v drugič posreduje nove impulze. Odločila se je, da iz proračuna za izravnavo konjunktore v investicijskem gospodarstvu sprost nadaljnje 4,4 milijarde šilingov. S tem stoji letos iz omenjenih državnih sredstev za poživitev konjunktore na razpolago 6,6 milijarde šilingov.

Do teh sredstev je vlada prišla v letih 1972—1974, ko je del investicij v državnem proračunu vezala na odvisnost od razvoja obče konjunktore. Ker je bila ta prenapeta, ker je povzročala prekomerno povpraševanje za delovno silo in s tem v zvezi občutno naraščanje cen, si je vlada od parlamenta zagotovila pravico, da zadrži del proračunskih sredstev, ki so bila namenjena za njene investicije ter za investicije

dežel in občin. Sedaj, ko je konjunktura očitno popustila, ko je prejšnje prekomerno povpraševanje za delovno silo zamenjala neka brezposelnost, je pričela vlada sproščevati prihranjena sredstva, da nudi gospodarstvu novih impulzov.

Te impulze podjetja investicijskega gospodarstva zelo potrebujejo. Po ocenah avstrijskega instituta za gospodarsko raziskovanje se je namreč realni obseg investicijske dejavnosti skrčil: leta 1973 za 6 odstotkov, lani za 4,5 odstotkov, letos pa bo predvidoma za 8,5 odstotka manjši kot lani.

Od vladne injekcije v prid poživitev gospodarske konjunktore bo v prvi vrsti profitirala skupina podjetij gradbene dejavnosti vključno z zadevnimi stroji industrije in indu-

strije motornih vozil. Lesno gospodarstvo, ki preživlja zelo občutno krizo, bo imelo od teh injekcij le malo koristi, prav tako tudi ne kemična, tekstilna, oblačilna in obutvena industrija ter delavci, ki so po teh industrijskih vrsteh zadnje mesece izgubili svoje delovno mesto. In teh je sorazmerno na Korškem največ.

Neglede na to bo vlada vendar v zadnjih štirih tednih pred parlamentarnimi volitvami svoj namen dosegla: volivcem bo dokazala, da je pravočasno podvzela najpotrebnejše v smeri stabilizacije gospodarskega razvoja. Parlamentarna opozicija, zlasti pa ÖVP pa bo s tem zgubila enega glavnih adutov proti politiki socialistične vlade. (b)

Pa še to

Dinar pa ne smrdi. — 25. maja so bile v Pliberku zaprte vse zavedne štacune in krčme, vrli meščani so zaklenili vrata, pripravili polknice. Pa bi bili pliberški birti lahko dobro zaslužili, saj je bil mestni trg poln. Ampak zborovanje njihovih slovenskih rojakov je šlo zavednim purgarjem preveč v nos, še njihovih šilingov jim ni bilo mar.

Oni dan, tega bo teden, se je v Pliberku spet nabrala množica. Bil je semenj in živ kot zlepa ne. Čeprav za pliberški semenj zavedni občinski možje niso hoteli tiskati tudi dobra dva ducata slovenskih lepakov, se je nabralo toliko ljudi „z one strani“ (bogve zakaj?), da je bil Pliberk po govoricu baje čisto slovenski. Ampak vse krčme so bile odprte, pa vse štacune, pa dinarji so (čeprav se nečedno nizko menjajo) zvenketali v zavedne blagajne.

Pa ni nikomur zasmrdelo — ne govorica ne dinarčki... (Delo)

Vloga Sinajskega polotoka pri odnosih med Izraelci in Egipčani

Sporazum o razmiku čet na Sinajskem polotoku ter o začasnem ureditvi ozemelskega in drugih sporov med Izraelom in Egiptom, ki je bil pred kratkim podpisan (naš list je o tem že poročal v prejšnji številki) ob botrovanju ameriškega državnega tajnika Kissingerja, je vsaj za določen čas (tri leta po sporazumu) pregnal bojazen, da bi se v dežele Bližnjega vzhoda povrnilo ozračje stalne napetosti in izbruha nove vojne med Izraelci in Egipčani. Amerikanci slavijo sedaj nekakšno zmago toda povsod, tako pri Izraelcih, kot Egipčanih ter še posebej pri drugih Arabcih, zlasti Palestincih, je občutiti prizvok precejšnjega nezadovoljstva.

Zato je poznavanje zgodovine tega ozemlja bistvene važnosti za poznavanje bodočega razvoja.

Izraelsko naseljevanje od Sredozemskega morja do Arabskega zaliva.

Izraelske raziskave na Sinaju so presegle meje znanstvenega, zgodovinskega ali kulturnega interesa. Izraelci so obdelali program naseljevanja, ki se je začel izvajati nekaj tednov po koncu vojne I. 1967. Še pred koncem tistega leta je izraelska vlada zgradila dve naselji na Sinaju. Najbolj ambiciozni načrt pa se je začel izvajati, ko so se začela pripravljala dela za izgradnjo vrste naselij na severovzhodnem Sinaju, kjer bi osrednjo točko moralo predstavljati mesto Jamit.

Jugozahodno od pasu pri Gazi so Izraelci evakuirali s področja pri Rafaku vse beduine. Evakuacija so opravili z namenom, da bi zgradili mesto Jamit in „moše“ (zadružna kmetijska naselja) v njegovih

okolici. Ta akcija je dobila širši obseg v januarju leta 1972, ko je izraelska vojska izgnala okoli 6000 beduinov z nekega področja, ki je bilo le malo večje od 2000 hektarov.

Izraelci so prav tako spremenili mesto Šarm El Šeik pri vходу v Akabski zaliv v izraelsko mesto, kjer so zrasle nove stavbe, nove ceste, nove turistične atrakcije z novimi imeni. Do sedaj je bilo izgrajenih še drugih enajst izraelskih naselij vzdolž Sredozemske obale ob Badravinskega jezera do El Ariša ter vzdolž obale Akabskega zaliva od Šarm El Šeika do Eliata.

Razen tega je treba dodati še, da se v Izraelu govori vedno bolj pogosto o egiptovski nepravilčnosti do suverenosti nad Sinajem. Vedno več je glasov, da je Sinaj del Palestine in da je bil priključen Egiptu šele za časa osmanskega cesarstva.

Zgodovina Sinaja od dveh stoletij pred Kristusom do danes

Po razpadu egiptovskega cesarstva so Nabatejci iz Petre dve celi stoletji pred Kristusom nadzorovali trgovske poti Vadi Arabe ter Sinajskega polotoka. Potem ko so Rimljani leta 106 po Kristusu premagali Nabatejce, je Sinaj postal skupno z Egiptom arabska pokrajina rimskega cesarstva, katerega glavno mesto je bilo Bosra.

Egipt je leta 1517 prišel pod oblast Turkov in od tedaj je postal skupaj s Sinajem sestavni del osmanskega cesarstva, ki so mu vladali iz Carigrada. Ko je Egipt postal pod Mohamedom Alijem v začetku 19. stoletja samoupravna

enota, so se razmere na Sinaju poslabšale in potovanje po tem področju je bilo veliko težje. Red je bil obnovljen šele 1831. leta, ko je Ibrahim paša, Alijev sin, šel v pohod na Sinaj ter premagal Turke pri Akri.

Londonski sporazum iz leta 1840 je ponovno, vsaj nominalno, vrnil Egipt turški oblasti. Ta status je veljal (čeprav so medtem Britanci leta 1882 zasedli deželo) do začetka prve svetovne vojne leta 1914.

V oktobru tistega leta so turške oborožene sile zavzele mesto El Ariš, leta 1915 in 1916 pa so se pomaknile do Sueškega prekopa. Poskus pa se jim ni posrečil ter so se morale umakniti. V januarju leta 1917 so z bitko pri Rafatu na severnem Sinaju zabeležili dokončno napredovanje britanske vojske čez Sinaj. Po koncu prve svetovne vojne je bil Sinaj ponovno vrnjen Egiptu.

Po arabsko-izraelski vojni leta 1948 so bile linije premirja na Sinajskem polotoku često središče incidentov. Leta 1955 je izraelska vojska ob sodelovanju Francozov in Angležev prodrla čez Sinaj do bližine Sueškega prekopa, toda v začetku leta 1967 je bila prisiljena, da se umakne. Izraelcem pa se je medtem posrečilo, da se polastijo demilitariziranega področja El Audža in da izrinejo od tam oborožene sile OZN.

Leta 1967 so Izraelci ponovno zavzeli Sinaj ter prišli do Sueškega prekopa. Leta 1973 pa so jih egiptovske oborožene sile pregnale z vzhodne obale prekopa ter zavzele njihovo utrjeno obrambno črto, ki je znana pod imenom Bar Lev.

S prvim sporazumom o razmiku,

ki je bil sprejet pod okriljem ameriškega državnega tajnika Kissingerja v januarju 1974 je Egipt dobil v svoje roke ponovno pas ozemlja na Sinaju, ki je širok okoli 14 kilometrov ter teče južno od Port Saida na severu do Sueza na jugu. Na drugi strani so se Izraelci umaknili za 21 kilometrov, ker je bil

Koroška stvarnost — v NAŠEM TEDNIKU

pas od okoli 7 kilometrov širine spremenjen v področje pod nadzorstvom oboroženih sil OZN.

Kolikor se bodo Izraelci umaknili s petrolejskega področja pri Abu Rodeisu in sedel Mitla in Gidi bo imel Egipt pod svojim nadzorstvom na Sinaju ozemlje, ki bo široko od 40 do 50 kilometrov vzhodno od Sueškega zaliva. Izraelci pa bodo še nadalje obdržali v svojih rokah več kot dve tretjini kamnitega polotoka, pri čemer pa se bodo njihove oborožene sile nahajale okoli 250 kilometrov od izraelske meje.

Kratke vesti

● Senegalski predsednik republike pesnik Leopold Senghor je med daljšim bivanjem v Jugoslaviji obiskal tudi Slovenijo. Na Brdu pri Kranju ga je sprejel predsednik Josip Broz Tito. Na Bledu so se predstavniki ministrstev za zunanje zadeve obeh držav pogovarjali o položaju v Evropi, po konferenci v Helsinkih, pa tudi o razmerah v Afriki ter o sestanku neuvrščeni v Limi. Na poti z Bleda v Ljubljano je Senghor obiskal tudi Kranj, kjer si je ogledal tovarno Tekstilindus.

● Pariška vlada je razpustila avtonomistično organizacijo Korzičanov ARC, vendar se njeni člani ne zmenijo za ukrep francoske vlade. V ponedeljek so organizirali na Korziki splošno stavko, ki je povsem uspela. Ustavljen je bil tudi ves promet. Ribiči so blokirali tudi pristanišča v Bastii in Aiacciu. Med splošno stavko so Korzičani postavili svoje zahteve: Osrednja vlada mora odpoklicati tiste oddelke policije, ki so bili v zadnjem času poslani na Korziko, da bi ojačili stalno policijo. Oblasti morajo izpustiti vse Korzičane, ki so bili aretirani pod obtožbo, da so uporabljali orožje. Francozi se ne smejo mešati v notranje politične zadeve na otoku. Korzičanom morajo vrniti vse vinograde, ki so si jih prisvojili francoski begunci iz Alžirije.

● Dosedanji poveljnik sredozemskega področja NATO admiral Means Johnston je zaprosil za upokojitev. Na njegovo mesto je bil imenovan admiral Stansfield Turner. Na odhodnem sprejemu je admiral Johnston dejal, da je potrebna previdnost glede odnosov s Sovjetsko zvezo, saj so se nekatere države dale uspavati, verujoč v sovjetsko dobro voljo in popuščanje napetosti. Članice varšavskega pakta razumejo popuščanje v smislu, da bi od Zahodne Evrope dobile vse, kar je NATO ustvarila za obrambo Evrope. V svojem govoru je admiral podal pregled vojaškega položaja na Sredozemlju ter pri tem omenil ciprsko krizo. Ta je izzvala izstop Grčije iz NATO, medtem ko je Turčija prevzela ameriška oporišča. Razni spori, tako tudi spori o razlagi suverenosti in napetosti v zvezi z vojaško pomočjo so dovedli NATO oz. Ameriko do obračunavanja z orožjem, drugi pa so pustili za sabo medsebojno nezaupanje.

● Približno nekaj več kot leto dni je še do volitev predsednika ZDA. Na strani demokratske stranke se namerava potegovati za kandidacijo Sargent Shriver, svak ameriškega senatorja Edwarda Kennedyja. V času, ko je bil John F. Kennedy predsednik, je bil S. Shriver vodja ameriškega mirovnega korpusa, nato pa poslanik v Parizu. Poleg njega se za to kandidacijo poteguje še več drugih demokratskih politikov.

● Z Dunaja poročajo, da je bil na Poljskem kardinal König primas Avstrije in dunajski nadškof, da bi tam našel duhovnike, ki bi bili pripravljani prevzeti dušno pastirstvo v avstrijskih župnijah. Nadškofa je spremljal pomožni škof Jachim.

Prijavite otroke za dvojezični pouk!

Samostojno nastopanje zamejskih Slovencev

Okrogla miza za temo: „Pomen samostojnega javnega nastopanja v zamejstvu“ je bila tista točka jubilejnih študijskih dni 6. in 7. septembra 1975 v Dragi pri Trstu. Dr. Pavel Apovnik, dr. Damijan Pavlin in dr. Rafko Dolhar so vsak iz svojega vidika referirali na podlagi izkušenj v zadnjem času.

Dr. Pavel Apovnik je potrdil, da je potreba po samostojnem nastopanju očitna; tako potrebo po nastopanju vidijo tudi nasprotniki tega nastopanja, toda trdijo, da „pogoji za to niso dani“. Posebno se je referent bavil s potrebo programa za koroške Slovence. Tako bi moral upoštevati skupni politični program koroških Slovencev predvsem naslednja dejstva kot izhodišče:

a) kot etnična skupnost smo o groženi v s i koroški Slovenci,

b) vsako potenciranje razrednih antagonizmov je škodljivo. Tudi v koroški slovenski družbi so taki antagonizmi, je dejal govornik, toda niso odločujoči, kajti noben sloj med koroškimi Slovenci ni edini nosilec nacionalne ideje. V nadaljevanju svojih izvajanj si je nosilec KEL nato stavil vprašanje, kateri sloj med koroškimi Slovenci je vodilen. Odgovor se je glasil, da takega vodilnega sloja med koroškimi Slovenci ni!

c) Ostro se je dr. Apovnik obrnil proti odrešeniškimi predstavami med koroškimi Slovenci. Tako postavljane pa pomeni zoževanje platforme v boju za ohranitev naše narodne manjšine.

Ob robu se je dr. Pavel Apovnik dotaknil tudi programa Koroške enotne liste in ga označil kot najbolj trezno in skrbno formunilano program koroških Slovencev.

„Samostojnega nastopanja se bomo šele zavedali, ko takega samostojnega nastopanja ne bo več“, je v svojem uvodu povedal dr. Damijan Pavlin, tajnik Slovenske skupnosti iz Gorice. V ostalem pa je v svojem referatu osvetlil pomen sin-

dikalnega gibanja za slovensko narodno skupnost v Italiji in v tej zvezi spomnil na nevarnosti asimilacije po tej poti. Največja hiba je, da se slovenski delavec noče angažirati.

Težavna naloga je pripadla tajniku Slovenske skupnosti iz Trsta dr. Rafku Dolharju, saj se je moral v svojih pripombah spomniti tistih dejstev, ki jih oba predhodna govornika nista nanizala. Dalj časa se je v svojem nagovoru zadržal pri vzrokih neuspeha samostojnega nastopanja. Po njegovem mnenju sta to nivelizacija vrednot in večja angažiranost pri pripadnikih drugih idej. Hibe, ki izhajajo iz druge navedene točke pa moramo popraviti predvsem mi sami, zato se moramo boriti tudi z instrumenti, ki so nam danes na razpolago. Zato je treba tudi pripadnike ideje samostojnega nastopa racionalno or-

ganizirati, je zaključil dr. Dolhar.

V diskusiji so se javili številni politični delavci iz Trsta in Gorice, ki so se v bistvu solidarizirali z izvajanjem govornikov za okroglo mizo, med njimi tudi deželni svetovalec dr. Drago Štoka in bivša goriška pokrajinska svetovalka Ferletičeva.

Že dan poprej pa je bivši župan devin-nabrežinske občine dr. Drago Legiša govoril udeležencem študijskih dni o temi: „Mednarodna konferenca v Helsinkih in slovenska stvarnost“. V svojem govoru je opozoril predvsem na globlji pomen konference za varnost v Evropi ter analiziral predvsem zaključne konference. O zaključnem dokumentu je dr. Legiša poudaril, da je to predvsem kompromis med predstavami Vzhoda in Zahoda, tako rekoč srednja pot med možnostmi in željami. Prav tako so hel-

sinški zaključki moralnega, ne pa pravnega značaja. Dr. Legiša je v nadaljevanju svojih izvajanj orisal tudi pomen posameznih točk mednarodnega sporazuma, pri čemer je to prva mednarodna listina sploh, ki vsebuje tudi manjšinske določbe. Posebno je še ocenil govor jugoslovanskega predsednika Tita, ki je kot govornik v Helsinkih govoril o nedotakljivosti mej v Evropi.

Na koncu svojih izvajanj je klasificiral dr. Drago Legiša, ki šteje med najboljše politične komentatorje Slovencev v Italiji helsinško listino kot dvodimenzionalno blokovo pogodbo ter jo je primerjal z augsburškim mirom, ki je tudi privedel do znanega in še danes veljavnega izreka: cuius regio, eius religio.

O ostalih predavanjih bomo še poročali.

Spoznal sem Američane slovenskega rodu

Skupna zgodba teh listov, ki jih kakor po naključju trgam iz dnevnika lepih srečanj, je najprej polna dvoma: Mladi ne znajo več slovensko. Kako si lahko Slovenec, če ne znaš svojega jezika? Je vse, kar je tukaj še našega, samo potica in pečnica ter poskočnica? Bil sem kakor gorjanec, ki ne verjame dolincem, da lahko ljubijo planine, ker ne živijo z njimi. Po tistem so me živi, domači ljudje naučili, da v posebnih družbenih okoliščinah — značilnih samo za Ameriko — domača govorica, ki usiha, kakor rastejo nove generacije, ni edina in odločilna vez, da se čutiš Slovenca. Spoznal sem Američane slovenskega rodu namesto ameriških Slovencev. Američane po narodnosti, po jeziku; Slovence po povezanosti, po ljubezni do starega kraja, po navdušenju za domačo pesem.

Cleveland — „ameriška Ljubljana“

na“, Slovenski delavski dom v Euclidu.

Nastopajo mladinske skupine. Štirinajstletno dekletko, pečo ima postrani, se je ves čas držalo na smeh, ko je poskočno vleklo „fraj-tonerico“ in pritegovalo fantkom s krivci za klobuki in spodrecanih spodnicah nad zlikanimi škornji. Peli so „Na planincah“, besedilo so brali z listov.

Sivolasa soseda v parterju mi prišepne: „Million dollar smile ji pravimo, ker se vedno tako lepo smeji.“ Potem nadaljuje, kakor je bila začela: „Saj me razumete, čeprav klofam pol pa half... Otroci še tega več ne znajo.“

Pol angleško in pol slovensko se je govorilo včasih na St. Clairu v Clevelandu. Še bližnje fabrike so dobile slovenska imena: „bolcovna“, „krtačovna“ in „koksovna“: od takrat je ostalo ime „pol pa half“.

Danes pa: „Večina fantkov ne razume niti besedice, kar pojejo,“ mi razlaga šepetalka. „Navdušeni so za domače viže, tudi vsebino pesmice so jim povedali. Toda raje igrajo in pojejo, kot bi hodili k večerni slovenščini.“

Četrta generacija. Na oder pride deklica in deklamira:

„Slovenci smo in hočemo ostati, ker rodila nas je slovenska mati!“

Prijateljice za odrom ji bodo za nastop čestitale po ameriško.

„Se vam zdijo besede prevelike?“ me po nastopu vzame pod roko tajnica Progresivnih slovenskih žensk v Ameriki Josie Zakrajšek. „Mladino zdaj veliko bolj kot jezik zanima, kako se živi v Sloveniji, kako domovina napreduje, kakšno je morje in kako strma so smučišča, katere nove pesmi so zastavili Slaki. Toda če smo ostali Slovenci pred sedesletji, ko so mnogi spremenili ime, da so hitreje prišli naprej, potem bomo zdaj še laže. Zdaj, ko je tukaj celo bolj ugodno, če nisi kar samo Amerikaneec. Zdaj, ko prihajajo v slovenske kulturne domove celo tisti, ki nas včasih še za mar niso imeli.“

Na hodniku pred dvorano se nama pridruži mladi poslanec iz Euclida Edward Eckart, še trideset let nima: „Doma so se bali, da bom slabo izgovarjal angleščino, zato me niso naučili slovenščine. Zdaj mi je pa žal, da ne znam vsaj malo po domače. Sicer pa moji volivci vedo, da se čutim Slovenca.“

In to zdaj tudi šteje.

Isti jezik, kadar enako mislimo

Okički se je pisal stari oče. Iz Šentjerneja je prišel v Pensilvanijo. In mati ga je klicala Jože. Pred mnogimi leti, ko je začel kot odvetnik, se je prepisal, da se sliši bolj irsko: O'Kicki.

Najmlajši sodnik je, kar so jih kdaj izvolili v Johnstownu. Prvi Slovenec je, na to je posebej ponosen, ki so ga izbrali za sodnika v njegovem okrožju, kjer je več kot polovica glasov nemškega in irskega rodu.

Bilo je v Slovenskem domu v Acmetoniji pri Pittsburgu. Klepetala sva v vrsti pred garderobo in rekel je, da je tukaj Jože, ne Joseph, in da bo kmalu našel čas, da bo šel na obisk v Slovenijo, češ tudi po tem se vidi, da imaš rad domači kraj. Spraševal sem, po čem se spozna Slovenca, če nima našega imena in ne zna domače besede.

O'Kicki mi je odgovoril z govorniškega odra, da ga je slišalo vseh 350 rojakov, ki so prišli pozdravit slovensko delegacijo. Zastavil je po angleško:

„Slovenci smo, ker so nas doma naučili,“ in misel sklenil po doma-

če: „Moraš delat — pa še how!“ Potem je spet božal, kot se spodobilo odvetniku: „Slovenci smo, ker nas združuje globoka povezanost in nam ni vseeno, kako gre našim ljudem tukaj. Ker smo veseli, če jim gre dobro doma. Ker smo ponosni na domovino. Ker imamo radi domačo pesem. Ker nikoli nismo zadovoljni s tem, kar smo že dosegli, ker hočemo vedno napredovati!“

Sodniku obetajo nagel vzpon v politiki. Budnica je požela velik aplavz, skoraj tako glasen, kot so ploskali glavnemu pittsburškemu „esenpidžejevcu“ Miku Kumerju, ko je govoril o napredku, ki ga je dosegla Jugoslavija.

Po tistem sva z Jožetom Okičkim stala pred plesiščem, kjer so godci nabijali polke. Do konca je zasolil: „Ali ni, kot da bi govoril isti jezik, kadar enako mislimo?“

Čitalnica na play-back

Zavesa se dvigne. Stara mati sedi za pisalno mizo in ureja album orumenelih fotografij. Nenadoma se zadaj, pri vhodu dvorane utrga otroški klic. Fantek, Joey mu je ime v igri, steče po osrednjem prehodu med sedeži na oder.

Vnuč: Kako lepa, stara knjiga! Babica: V njej je zgodba tvoje pradede, ki je pred sedemdesetimi leti prišel sem, v Chisholm, iz Ribnice. Jugoslavija, kjer je bil rojen, je čudovita dežela.

Vnuč: Babica, povej mi, pokaži mi, kakšna je Slovenija?

Babica: Srečna sem, da tudi ti, naša tretja generacija, želiš spoznati deželo svojih prednikov.

(Na velikem platnu v ozadju se pokažejo barvni diapozitivi Ljubljane, Bleda, Triglava in Ribničanova.)

Predstava gre naprej še debelo uro. Nastopajo dijaki gimnazije v Chisholmu, visoko na severu Minnessote. Pravzaprav v igri samo odpirajo usta. Babici je morala posoditi glas šestdesetletna urednica obeh chisholmskih tednikov „Free Press“ in „The Tribune Press“ Vida Ponikvar, ki je napisala tudi zgodbo. Natančneje, čitalniško pripoved o svojih starših, ki so se izselili sem v železne rudnike na drugem koncu sveta. Namesto vnučka je govorila njena prijateljica.

Mladi igralci pojejo, seveda po angleško, sami. In domače pleše tudi znajo.

Vida pa, ki popolnoma obvlada slovenščino, zdaj izza odra, v angleščini — kako bi jo vnuk drugače razumel — pripoveduje, kako sta se praded in prababica v večerni šoli učila angleščine, da bi se lahko sporazumela s sosedi v Chisholmu, kamor so prišli kopat železo izseljenci 35 različnih narodnosti. Da bi se znala v šoli pogovoriti z učiteljem, kako napredujejo otroci.

Potem pride v igro ponos, kako so uspeli Čizmčani (Chisholmčani) jugoslovanskega rodu: o Blatniku, ki je osvojil Kongres, o zdravniku Plutu s klinike Mayo, o glasbenikih in opernih pevcih Bozaničevi, Berlinovi in Ruparčičevi, o Kuzmanu, ki je fotografiral za „Life“, o športnici Govednikovi, ki je plavala na olimpiadi.

Priimke babica še izgovarja po naše, imena pa so: John, James, Armelia, Patshy, Violet... .

Morda je bila čitalniška otožnost predstave kriva, da se mi je milo storilo, da se po tako trdem prebijanju rodov — samo občutil sem, dokazov nimam, da starejši Čizmčani bolje govorijo slovensko, kot Clevelandčani, pa čeprav jih je 90.000 skupaj.

Chisholm je majhen kraj. Komaj 5913 prebivalcev ima, piše na zemljevidu. Pa bolj verjamem Vedi — tako je podpisana v glavi svojih listov, da se prav izgovori — ki trdi, da jih je 8.000, češ ne more jih biti manj, saj je v mestu in bližnji okolici 2000 Slovencev.

(Izvrleček iz Dela)

Slovenci v univerzitetnem učbeniku sociologije

Sodelovanju treh slovenskih sociologov se je posrečilo doseči, da so Slovenci prvič v zgodovini častno zastopani v mednarodnem univerzitetnem učbeniku sociologije. Pri ugledni založbi Greenwood Press, ki ima sedež v Westportu v Združenih državah in Londonu, Angliji, je letos avgusta izšla obsežna knjiga, „Handbook of contemporary developments in world sociology“ (Priročnik sodobnega razvoja v svetovni sociologiji). Urednika tega priročnika sta profesorja Raj P. Mohan in Don Martindale, ki v uvodu povesta, da je ta knjiga najboljša delo te vrste, kar jih je doslej izšlo v katerem koli jeziku.

V priročniku najdemo tudi zajetno poglavje o jugoslovanski sociologiji, kjer so kot avtorji navedeni dr. Edi Gobec, redni profesor za sociologijo na državni univerzi v Kentu in ravnatelj Slovenskega ameriškega instituta; dr. Jože Goričar, poznani vodilni slovenski sociolog na univerzi v Ljubljani; in dr. Peter Jambrek, predavatelj sociologije na univerzi v Lusaki v Zambiji v Afriki.

Poglavje najprej prikaže kulturno in etnično bogato in raznovrstno Jugoslavijo kot paradiz za sociološke študije. Potem predstavi etnološke in druge predhodnike moderne sociologije, kjer med Slovenci navaja Benedikta Kuripečiča in njegov opis balkanskih in turških navad (1531); Trubarjevo Cerkovno ordningo (1564), z zgodnjim opisom zakonov in navad v takratni Avstriji; in Valvasorjevo Slavno vojvodine Kranjske, ki je prava zakladnica etnoloških podatkov o

Sloveniji. Za angleški svet je brez dvoma izredno važna omemba, da je Valvasor leta 1689 postal član Britanske kraljevske družbe (British Royal Society), v katero so bili sprejeti le največji velikani znanosti.

Poglavje dalje navaja Baragovo knjigo o običajih severno-ameriških Indijancev in velike zasluge, ki sta si jih spletla pri raziskovanjih južno-ameriških Indijancev slovenska znanstvenika Juan Bernigar v Argentini in dr. Branka Sušnik, ravnateljica etnografskega muzeja v Paraguvaju. Almo Karlin iz Celja, ki je proučevala Laponce na Norveškem, Indijance v državi Peru, melanezijske in polinezijske otočane in avstralska plemena, človek nehote primerja s slovit ameriško raziskovalko Margaret Mead.

Poglavje po dr. Kernu opozarja na vlogo slovenskih profesorjev na St. Paul Seminary, ki so v začetku tega stoletja tam seznanjali svoje ameriške kolege in študente s slovenskimi krščanskimi sociološkimi deli. Podčrta tudi dela slovenskega pisatelja Louisa Adamiča, ki sicer ni bil sociolog, je pa imel izredno močan vpliv na razvoj ameriške sociologije v smeri pluralističnega tolmačenja ameriške družbe. Podobno je omenjen tudi doktor Charles Zalar, programski ravnatelj Ameriške znanstvene fundacije (National Science Foundation).

Osrčje poglavja je posvečeno prikazu jugoslovanske sociologije v Jugoslaviji sami, kjer so od Slovencev predstavljeni vsi vidnejši sociologi od Ivana Belca (1856—

1889) do sedanjih slovenskih sociologov na ljubljanski univerzi. Seveda avtorji lepo predstavijo tudi hrvaške in srbske sociologe.

Posebno zanimiv je zaključni del poglavja, ki kratko prikaže doprinos sedanjih slovenskih sociologov k razvoju svetovne sociologije in drugih socialnih ved. Poleg domačih iz Slovenije, ki se častno uveljavljajo tudi na svetovni pozornici, naj navedemo le nekaj primerov slovenskih družboslovcev, ki delujejo na tujem in nam jih poglavje prvič primerno predstavi.

Dr. Tomaž Lukman (Thomas Luckmann) je poučeval v New Yorku, Frankfurtu in Konstantzu in je svetovno znan strokovnjak na področjih sociologije verstev in znanstva. V New Yorku je na slovitem zavodu New School for Social Research (Visoka šola za družbena raziskovanja) načelnik oddelka za sociologijo profesor in avtor doktor Arthur Vidich, v Ameriki rojeni Slovenec, ki je tudi v odboru Slovenskega ameriškega instituta Slovenian Research Centra v Ameriki. Dr. Edi Gobec, profesor sociologije na Kentski državni univerzi, je podpredsednik Mednarodne častne organizacije socialnih znanstvenikov, ki ima društva v 86 državah in sourednik mednarodnih socioloških žurnalov ter ravnatelj Slovenskega ameriškega instituta, ki že nad dvajset let proučuje slovensko življenje in uspehe po svetu, opravlja informativno službo o Slovencih, prireja univerzitetna in ljudska predavanja o slovenski dediščini, pomaga s poučevanjem,

(Dalje na 4. strani)

Požar v Vogrčah

Ali mora res priti nesreča, da se oglasijo Vogrčarje? Raje bi poročali o veselih dogodkih, na te pa še čakamo.

1. septembra popoldne je zopet zatulila sirena in prestrašila ljudi. Ko je mežnarica Jula na pokopališču vprašala, kje gori, so ji povedali, da — župnijsko gospodarsko poslopje. Tako hitro kot eksplozija je naenkrat udaril ogromen črn dim iz poslopja, da je bilo groza videti. Ker je bil na ponedeljek še jarmak v Pliberku, ni bilo dosti ljudi doma, vendar so vsaj nekateri izredno hitro pripravili brizgalno, celo ženske so pomagale. Ko so na pliberškem jarmaku rekli, da gori v Vogrčah, so seveda vsi Vogrčani drveli domov, ker je bil vsak v strahu, če ne gori na njegovem domu. Kmalu so prišli na pomoč še gasilci iz Pliberka, Rude in Repej. Ker je bilo vode dovolj, so mogli preprečiti, da se ni vnel še drugi del gospodarskega poslopja, bivši hlev. Preprečili so tudi, da se niso vnela drva pod poslopjem in teh je veliko, saj je znano, kako naš župnik z veseljem napravlja

drva, da bo na gorkem na stara leta.

Po mnenju uradne komisije se je seno samo vžgalo, strokovnjak je hitro ugotovil, kje je ogenj nastal. Seno je spravil na gumno najemnik župnijskega travnika, kateremu je pred leti tudi pogorelo gumno in ima doma premalo prostora.

Ob požaru se je pokazalo, kako vsi ljudje radi in požrtvovalno pomagajo. Vsak ve, da se nesreča lahko vsakemu zgodi.

Upamo, da bomo kmalu poročali o veselih in pomembnih rečeh, katere sedaj dovršujemo.

Letošnji jarmak bo šel v zgodovino.

Solidarno z ogroženo manjšino

V nedeljo, dne 7. septembra 1975, je bil v Globasnici občni zbor Zveze slovenskih izseljencev. Ze pri otvoritvi je predsednik Zveze Lovro Kramer z zadoščeno

vino kot jarmak blata. Toliko so ga pregnetli avti in ljudje na po dežju premočenem travniku, da bi ga na vagono izvažali. Prav zabavno je bilo gledati, kako so ostajali čevlji v blatu, kako so hodili ljudje bos s čevlji v rokah ali pa v škornjih. Še bolj, če se je kdo ali katera zvrnila v blato, zanjo ni bilo smešno, ampak tragično. Pravijo, da je jarmak najbolj zaslužil tisti, ki je z močnim traktorjem in verigami na kolesih vlekel avte in traktorje iz blata. Vrtiljak pa je blato tako hitro sušil, da je bilo strašno prahu. Na nedeljo zaradi nesrečnega blata niso trgovci dovolj prodali, v ponedeljek je bilo malo boljše. Za prihodnji jarmak bo pliberška občina že morala poskrbeti, da ne bo zopet blatni jarmak, nad vremenom pa nima moči.

njem ugotovil lepo število udeležencev, med katerimi je bilo precejšnje število mladih ter je pozdravil vidne predstavnike slovenskega javnega življenja na Koroškem ter jugoslovanskega generalnega konzula v Celovcu Bojana Lubaja. Sledila je komemoracija, v kateri se je bivši deželni poslanec Janko Ogris st. spomnil umrlih članov Zveze.

Ob tej priliki je v svojem govoru dr. Franci Zwitter opomnil

na čelu, zastopnik tržaških Slovencev, ter tajnik KKZ Nužej Tolmajer.

Po koncertu je prireditelj povabil zbor še na zakusko. Ob tej priliki se je predsednik ZKPO občine Koper zahvalil zboru za tako uspešni nastop in želel, da bi se ponovno srečali. Predstavniki SZDL pa je obljubil vso podporo matične domovine v boju za naš obstoj. Predsednik mešanega zbora Slavko Sticker se je zahvalil predstavnikom za povabilo in za lep sprejem in jim poklonil „Koroška znamenja“.

Pevke in pevci so ob svojem tedenskem letovanju imeli poleg kopanja in sončenja, intenzivne vaje in se tako pripravljali za novo pevsko sezono.

Darujte za tiskovni sklad!

Sloenci v univerzitetnem ...

(Nadaljevanje s 3. strani)

gradivom in nasveti slovenskemu šolstvu in izdaja in širi publikacije o slovenski dediščini.

Poglavje nam nadalje predstavi profesorja Stanka Mikoliča, ki je načelnik oddelka za socialne znanosti na katoliški univerzi v Fairfieldu, Connecticut in dr. Rudolfa Čuješa iz katoliške univerze v Antigonishu na Novem Škotskem, ki je priznan kanadski strokovnjak za kreditne unije. V Sloveniji rojeni profesor B. J. Wick na Columbia univerzi v New

Yorku je po vsej Ameriki znan kot strokovnjak na področju ameriškega delavskega gibanja in unionizma. Pokojni dr. Ivan Ahčin je objavljala obširna dela s področja katoliške sociologije in socialne ekonomije v Argentini. Dr. Vladimir Bonnič je napisal nemško knjigo o Jugoslaviji in je načelnik oddelka za proučevanje vzhodne in južnovzhodne Evrope na uglednem zavodu Auslandsinstitut v Dortmundu, Nemčiji. In Ljubljancan, dr. Peter Jambrek, ki je doktorski študent na univerzi v Chicagu, predava sociologijo na univerzi v Lusaki, v Afriki, kateri je naš majhni narod poklonil že toliko misijonarjev, znanstvenikov, zdravnikov, inženirjev in drugih strokovnjakov.

V najobširnejšem učbeniku te vrste, ki ga bodo uporabljale univerze v Ameriki, Kanadi, Angliji, Avstraliji, Novi Zelandiji in tudi po drugih državah, so tako prvič v zgodovini dostojno predstavljeni tudi Sloenci in njihov doprinos k razvoju družbenih ved. Knjiga bo na razpolago tudi po vodilnih knjižnicah po vsem svetu in bo gotovo prebrala vse resne čitatelje, da je tudi slovenski narod vreden lepe besede, spoštovanja in tudi hvaležnosti za darove, ki jih v tako lepi meri poklanja svetu.

S. R. C.

na žrtve, ki jih je bil slovenski živelj tudi v najhujših časih zatiranja in preganjanja pripravljen darovati za svojo samobitnost na lastni zemlji. Pri tem je spravljivo, a odločno apeliral na vse napredne in demokratične sile v Avstriji, naj se solidarnostno postavijo v bran skupaj z ogroženo manjšino proti reakcionarnim strujam, ki so v zadnjih časih kratile osnovne, v državni pogodbi zajamčene pravice našega naroda. V času novega prebujanja zatiranih narodov in narodnostnih manjšin po vsej Evropi je posebno za Avstrijo važno, da si kot nevtralna država uredi svoja manjšinska vprašanja dosledno in brez odlašanja, če noče še nadalje rušiti svojega ugleda na znotraj in na zunaj. Samo z dosledno izvedbo svojih, v državni pogodbi določenih dolžnosti, bi država lahko spodbila tla latentnemu ekstremizmu v nekaterih nestrpnih nemško-nacionalnih krogih. Nikakor pa ni mogoče delati manjšinske politike mimo slovenske narodne skupnosti.

Po slavnostnem govoru so bile volitve novega odbora. V celoti so potrdili stari odbor s predsednikom Kramarjem na čelu, čeprav se je v začetku predsednik sam izrekel za sodelovanje z mlajšimi.

Za zaključek tega občnega zbora je nastopil globaški pevski zbor in na novo ustanovljeni slovenski narodno-zabavni ansambel iz Globasnice. Ob veselem pogovoru in kramljanju se je končal ta lepi shod.

Je

Koroški lutkarji na seminarju v Izoli

Prejšnji teden so bili lutkarji Koroške dijaške zveze, ki so letos spomladi uspešno uprizorjali lutkovno veseligo „Kozika Lizika“, (otroci se je gotovo še spominjajo) v Izoli, kjer je organizirala Krščanska kulturna zveza s pomočjo Zveze kulturno prosvetnih organizacij Slovenije „lutkovni seminar“, ka-

Štefan Potočnik jim je skušal razložiti osnove scenografije, Marjan Belina pa jih je seznanil z osnovami dramaturgije ter teorije režije.

Poleg seminarja je ostalo še vedno dosti prostega časa, v katerem so se lutkarji kopali, sončili ali sprehajali in uživali morskimi zraki, tako da so se težko ločili od Izole.

Fantje in dekleta pridno pri delu lutk na seminarju.

tereza so vodili Marjan Belina, Tine ter Breda Varl.

Program osemdnevnega seminarja je bil dokaj obsežen in zelo pester. Lutkarji v teh osmih dneh niso pripravili le nove igre, s katero bodo v doglednem času razveselili naše otroke (režijo je spet prevzel Tine Varl), marveč jih je Breda Varl vpeljala tudi v umetnost šivanja ter pripravljala lutk.

Lutkarje so tudi obiskali predstavniki ZKPOS s tajnikom Zgoncem na čelu. Tajnik Nužej Tolmajer se je ob zaključku seminarja zahvalil Zvezi kulturno prosvetnih organizacij Slovenije za njeno pomoč in predavateljem za njih trud in jim obljubil, da ta seminar ni bil zastonj, marveč da bo le v prid naši koroški slovenski mladini.

PRIREDTITVE

GLOBAŠKO ŽEGNANJE

bo v nedeljo, 14. septembra 1975, ob 19. uri pri Smrečniku-Šoštariju v Globasnici.

Igrali bodo FANTJE IZ PODJUNE.

Vsi prisrčno vabljeni!

V soboto, 13. septembra 1975, bo pri Sv. Luciji v šentiljski fari MOLITVENI SHOD

za duhovnike in redovniške poklice.

Začetek ob 18. uri s skupnim rožnim vencem in sv. mašo. Pridigal bo novomašnik Janez Tratar.

Ob koncu bosta novomašnika delila novomašniški blagoslov.

Slovensko prosvetno društvo v Borovljah vabi na

PEVSKI KONCERT

v nedeljo, 28. septembra 1975, pri Cingelcu na Trati.

Sudelujejo: moški pevski zbor SPD „Ediřnost“ s Pliberka. Trio „Korotan“ s pevci SPD št. Vid v Podjuni in ženski oktet SPD „Obir“ na Obirskem.

Ljubitelji lepega petja prisrčno vabljeni!

Šikane na meji

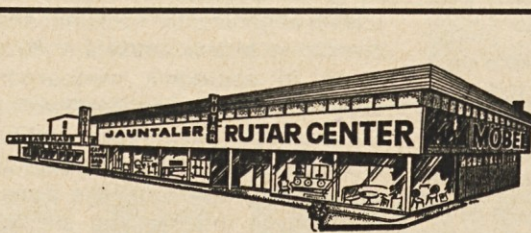
Razburjenje v koroških časopisih na začetku sezone. Zakaj pa? Avtomobilisti so morali čakati na jugoslovanski meji, in to baje zaradi šikan od strani jugoslovanskih obmejnih organov. Priznati se mora, bili so mnogi turisti s svojimi osebniimi avtomobili na poti proti jugu, zaradi oddiha na morju. Carinska kontrola traja nekaj časa in organi na meji niso čarovniki, in v prvih dneh počitnic je hotelo preveč ljudi čez mejo. Pa se vprašam, brž ko štrajkajo italijanski obmejni organi, kaj pa pišejo koroški časopisi? Nekaj skromnih vrst, nič več! Sploh nič o šikanah, brez razburjenja. Tudi dunajski in gradiščanski časopisi nič ne pišejo o tem, da morajo avtomobilisti dolgo čakati na madžarski meji. Še nekaj: V zadnjih dneh junija sem se podal spet v dežele Bližnjega vzhoda. Poleg proge od jugoslovanske postaje Dimitrovgrad do bolgarske meje je avtocesta, meja je oddaljena od mesta Dimitrovgrada približno 6 km. Iz vlaka sem opazil na cesti kolono avtomobilov od Dimitrovgrada do meje, tudi dosti kamionov je bilo na poti. Procedura na bolgarski meji je dolgotrajna, znano je, zakaj. Nevoščljivo so gledali ljudje na vlak, nekateri so vzeli sončno kopel, le počasi se je pomikala kolona dalje. Ne vem, koliko časa so čakali potniki in kdaj so dosegli svoj cilj, med njimi tudi številni Avstrijci. Ali smo o tem kaj brali v naših časopisih? Observer

NAŠ TEDNIK izhaja vsak četrtek. Naroča se na naslovu: „Naš tednik“, Celovec, Viktringer Ring 26, 9020 Klagenfurt. — Telefon uredništva, oglasnega oddelka in uprave 84358. Naročnina znaša letno: za tuzemstvo 150.— šil., za inozemstvo 250.— šil. (po zračni pošti 500.— šil.). — Lastnik in izdajatelj: Narodni svet koroških Slovencev. — Odgovorni urednik: Nužej Tolmajer, Verovce št. 2, 9065 Žrelec. — Tiska Tiskarna Družbe sv. Mohorja v Celovcu, Viktringer Ring 26.

Küchen

- direktna prodaja k cenam proizvodnje
- tukaj načrtuje in izdeluje strokovnjak vašo kompletno kuhinjo
- od ponedeljka do petka odprto brez odmora od 8. do 18. ure; v sobotah od 8. do 12. ure.

PROSTORI ZA OGLED IN RAZSTAVLJANJE V TOVARNI: PODJERBERG / ST. KATHREIN Pošta Škofiče / Schiefing Telefon 0 42 74 - 29 55 18

RUTAR CENTER, A-9141 Dobrla vas Eberndorf, telefon 0 42 36 - 381

RUTAR-CENTER

- ugodno dobavi
- in hitro na dom
- dostavi

Glavni tajnik OZN bo obiskal „MIR 75“ v Slovenj Gradcu

V našem listu smo že poročali, da Slovenj Gradec pripravlja velike kulturne prireditve ob 30-letnici Organizacije združenih narodov pod geslom „MIR 75 — 30 OZN“. Glavno vsebino kulturnih prireditev, ki jih bodo odprli 19. oktobra, bo tvorila mednarodna likovna razstava.

Ko je bil glavni tajnik Organizacije združenih narodov dr. Kurt Waldheim na nedavnem obisku v Jugoslaviji, je sprejel tudi delegacijo iz Slovenj Gradca in se z njo pogovarjal o teh mednarodnih kulturnih prireditvah. Dr. Waldheim je namreč prevzel pokroviteljstvo nad slovenjgraško prireditvijo, napisal bo pa tudi posebno poslanico o miru za uvod v katalog, ki ga bodo izdali ob odprtju razstave. Glavni tajnik je delegaciji povedal, da je

dobro seznanjen s to prireditvijo, in ob tem izrazil veliko zadovoljstvo, da tako izvirno podpirajo OZN. Še posebej pa je bil vesel, da je ta prireditev zrasla iz delovnih ljudi in ostalih občanov občin, ki bodo sodelovali, in da je prav njim tudi namenjena. Izjavil je še, da je ideja take prireditve ena izmed najlepših in najbolj humanih v letošnjem letu na svetu.

Zatem je še povedal, da na otvo-

ritev, žal sam ne bo mogel priti, vendar bo postal zelo pomembnega in znanega zastopnika. Obljubil pa je zagotovo, da bo Slovenj Gradec obiskal med prireditvami v letošnjem ali prihodnjem letu. Ob koncu je glavni tajnik še posebej poudaril, da naj delegacija izroči njegove osebne pozdrave prebivalcem tega področja in jim zaželi obilo uspeha pri izpeljavi prireditve.

Uspeh poletnih prireditev v Ljubljani

Ljubljana. — Z musicalom „Jalta, Jalta“, ki so ga predstavili člani zagrebškega mestnega gledališča „Komedijska“, so se uradno končale letošnje 23. mednarodne poletne kulturne prireditve v Križankah. V okviru prireditev se je v dveh mesecih in pol izvrstilo 50 predstav, ki si jih je ogledalo več kot 34.000 obiskovalcev, kar je za okoli 20 odstotkov več kot prejšnje leto.

Največ obiskovalcev je privabil večer brazilске folklorne — 4514. Vendar pa to število ni najbolj točno, ker je brazilski ansambel Brasil Tropical nastopil v dvorani Tivoli, kjer je na voljo dosti več sedežev kot v poletnem gledališču v Križankah, ki lahko sprejme 1079 obiskovalcev.

Zato bi bili nemara bolj primerni podatki najbolj obiskanih prireditev v poletnem gledališču, kjer so morali za 11 predstav, od skupno 23, namestiti še dodatne sedeže in urediti stojišča. Tako se je na dveh nastopih Golden Gate Quarteta izvršilo 3454 obiskovalcev, večera senegalske folklorne si je ogledalo 3460 obiskovalcev, večera sovjetskih plesov in pesmi 2872, nastopa Dunajskih pojočih dečkov pa sta navdušila 2390 obiskovalcev.

Vodstvo ljubljanskega Festivala je še pred začetkom mednarodnih poletnih kulturnih prireditev predvidelo tudi enkratni nastop satiričnega kabareta „Metla“, vendar pa ga je moralo zaradi izrednega zanimanja uvrstiti v program kar devetkrat. Obiskovalcem poletnih prireditev so se letos prvič predstavili člani londonske in dresdenske ope-

re, velike pozornosti pa je bila deložna tudi praižvedba monodrame o „Darinki iz Rajkovca“, ki jo je v Križankah prvič predstavila beograjska igralka Maja Dimitrijevič.

Prvič v „zgodovini“ ljubljanskih mednarodnih poletnih kulturnih prireditev je vodstvo Festivala izvedlo med obiskovalci anketo, ki mu bo nedvomno v veliko pomoč pri oblikovanju in organizaciji prihodnjih festivalskih prireditev. Nanjo se je odzvalo več kot 50 odstotkov obiskovalcev, med katerimi jih je le 6 odstotkov nezadovoljnih z letošnjim programom prireditev. Nadalje je iz ankete razvidno, da najraje obiskujejo folklorne prireditve, ki jim sledijo dramske predstave, opera, kabaret, in musical, zanimivo je, da slabo vreme ni nikakršna ovira za obisk prireditev.

Jubilej igralka Save Severjeve

V Trojanah pod Kamniškimi planinami se je pred sedemdesetimi leti rodila velika slovenska gledališka umetnica Sava Severjeva. Na oder je stopila na ljubljanskem delavskem odru „Svoboda“. Med raznimi režiserji je bil tudi dr. Bratko Kreft, dalje veliki režiser arh. Bojan Stupica, ki je bil tudi sam igravec in scenograf in deloval v Ljubljani, Beogradu in Zagrebu.

Nastopala je na raznih jugoslovanskih odrih: Skopje, Osijek, Maribor, Ljubljana, Beograd, Zagreb in spet Ljubljana, kjer je dočakala II. svetovno vojno, med katero so jo vtaknili tudi v zapor. Nato je šla spet v Beograd (Jugoslovansko

25-letnica Slovenskega okteta

Po vsem svetu znani moški pevski ansambel Slovenski oktet je bil ustanovljen leta 1950 na pobudo Slovenske izseljenske matice. Od leta 1954 — 1956 je nastopal v večjih evropskih mestih, leta 1956 je obiskal Kitajsko. Potem je gostoval v Ameriki. Odslej so začeli peti tudi srbske in makedonske narodne pesmi. Njihovi nastopi so navdušili občinstvo.

Februarja 1957 so za svoje uspešno delovanje prejeli Prešernovo nagrado. Za večje nastope in potovanja jim je pričelo primanjkovati finančnih sredstev, zato so kmalu porabili denar, ki so ga dobili za nagrado. V tem času so posneli 2 plošči in eno njihovih najlepših pesmi Večerni zvon. Potem sta se zvrstila še dva velika uspe-

ha: leta 1959 in 1960 v Ljubljani. Leta 1960 je umrl Artur Sulc, zaradi bolezni pa sta se poslovila brata Roman in Tone Petrovič. Izguba prvih 3 članov je bila za oktet boleča. Prišli pa so novi in treba je bilo sestaviti nove pesmi (Mojce). Sledili so novi uspehi in potovanja po Evropi in Sovjetski zvezi. Leta 1967 so kritiki opozorili na zamenjavo izvajalcev in na velike razlike med njimi. Oktet je premagal tudi to težavo in pomlajen ponovno navdušil.

Slovenski oktet je z vsem srcem vdan slovenski narodni pesmi in takšnega smo sprejeli za svojega. Po 25 letih uspešnega delovanja je postal v glasbeni umetnosti nepogrešljiv.

Župančičevo rojstno hišo - preurejajo

Rojstna hiša pesnika Otona Župančiča na Vinici je, če se tako zapiše, ogrožena. Ker je nihče ni vzdrževal, vse bolj propada, zato je temeljna kulturna skupnost v Črnomlju že v letu 1973 v svoj program zajela tudi sanacijo in odkup pesnikove hiše, ki naj bi z urejenim muzejem postala kulturni spomenik za vse Slovence.

Zaradi pomanjkanja sredstev se je kulturna skupnost v Črnomlju odločila za zbiralno akcijo, ki naj bi zajela vso šolsko in zunanješolsko mladino v Sloveniji. Vsak uče-

nec in član mladinske organizacije naj bi prispeval „Župančičev dinar“, se pravi vsaj 1 novi dinar. Zavod za šolstvo SRS je akcijo odobril in vsem šolam poslal pismo priporočilo, da bi pobudo podprle. Zavod je akcijo ocenil kot vzgojno dejanje.

Tako je kulturna skupnost v Črnomlju že leta 1973 poslala vsem šolam posebno prošnjo za sodelovanje pri zbiranju „Župančičevega dinarja“. Ker pa je akcija tekla zelo počasi, je KS lani vsem šolam, ki se prošnji niso odzvale, poslala novo vabilo — toda odziv še vedno ni bil zadovoljiv. Do danes je 408 šol in 16 društev, zavodov ter posameznikov zbralo nekaj nad 180 tisoč dinarjev. Župančičevo rojstno hišo je kulturna skupnost lahko od-

OBIŠČITE GALERIJU WERNERJA BERGA V PLIBERKU!

kupila; trenutno podjetje Begrad iz Črnomlja opravlja adaptacijska dela v pritličju, prostovoljno pa pomagajo tudi člani viniškega prostovoljnega društva. S temi deli naj bi predvidoma končali oktobra. Zaradi preurejanja je pesnikova spominska soba zdaj zaprta.

Pozdravljen, „Mladi rod“!

Mladinski šolski list stopi s to številko v petindvajseto leto svoje obstoja.

Šolski nadzornik Rudi Vovk je napisal uvodno besedo in se spomnil prvih početnikov Mladega roda. Šolski ravnatelj Franc Aichholzer je s številnimi sodelavci začel izdelati list za šolsko mladino. List je v prvem četrtletju našel številne bralce, skrbne sodelavce in tudi dobrohotne podpornike v šolski oblasti.

Tudi številka 1/2 za september in oktober 1975 je izredno pestra. Najdemo zopet skrbno pripravljene prispevke gospe Moharjeve, vrsto prispevkov iz narave, Janko Messner objavlja svojega Joba, Rož opisuje dr. Franc Sušnik, niso pozabili koroškega pisatelja Perkoniga, direktor Grm poroča iz črnega kontinenta in tudi Milka Hartman je zastopana s pesmico.

Z veseljem bodo mladi in tudi stari vzeli ta zvezek Mladega roda in ga posredovali otrokom, kateri na šoli nimajo dvojezičnega pouka.

Ta številka stane 10.— šilingov, naroča se pod 9021 Klagenfurt — Celovec, Postfach 45.

LEV DETELA:

(2. nadaljevanje)

Koroški pesniki in pisatelji

„LIPOV CVET“ MILKE HARTMAN

Tozadevno je značilna tudi pesem „Ko lipe dehtijo“, ki se v nekem smislu navezuje na pesem „LIPOV CVET“ in jo dopolnjuje:

Ko lipe dehtijo in lilije bele
in trta odpira vonjavi svoj cvet,
srce je kot sat in vanj mi čebele,
prazvoki ljubezni, prinašajo med.

Kot lipe in lilije, trte cvetoče
srce se razširi, v njem vzklije pomlad.
Oj, v jutrih mi vriska, zvečer se razjoče,
ko poln je medice, pelina moj sat.

Kaj hočem s tem srcem? Nikdar ne miruje.
Ko v tajnih globinah gori in kipi,
se vdano brezkončni ljubezni daruje. —
Naj mi v hrepenenju in žrtvah zgori!

Pomembno je, da Milka Hartman ne razdaja svojega srca samo z enim samim namenom, namenom osebne in zasebne ljubezni oziroma ljubezenske zgodbe. Ljubezen je tu nekaj nadosebnega, nekaj kar velja kot ljubeč odnos do vsega naroda, je nekaj, kar obvezuje in sooblikuje.

To končno dokazuje zadnja vrstica pesmi „Ko lipe dehtijo“, dokazujejo pa tudi druge pesmi Milke Hartman.

Zelo lepe so tugi tiste pesmi, ki opisujejo lepote narave, lepa jutra, čar poletja ali zime.

Zlata ura je po pregovoru rana ura. Tudi pesnica je opisala zlato uro v istoimenski pesmi, to pa je storila na tak način:

Noč pomladna sanje je oddala,
mlado jutro svita nad gorami;
rahla sapica je zapihljala,
da na vejah ptičke k petju zdrami.

Zdaj je zarja rahlo že zardela,
v mlado jutro vstaja vedno više;
bele vse planine je objela,
po dolinah zlata čuda riše.

Še na okna je zlatá nasula,
ga v zvonečo pesem je prelila.
Stara ura tam na steni jo je čula
in je zgodnjo, zlato uro bila.

V zarjo se zazrem, ko čujem uro s stene,
in srce se radostno razširi:
V ranem jutru trate so zelene!
V tem zelenju novih sil so viri.

Veseli smo te žive, zdrave življenjske energije,
ki žari iz pesničnih verzov.

Lepe so tudi pesmi, ki opisujejo žitna polja, ki ne kažejo le samega pojava, namreč zrelo žito, temveč tudi nekaj MAGIČNEGA, čarobnega, kar dviga pojav v posebno perspektivo:

ŽITO VALOVI

Žitno polje valovi.
Ptičke spev nad valčki plava.
Mak v valovih krvavi,
v val se pne plavica plava.

Prepelica prepeli
v valovitem žitnem morju.
V tiho noč večer hiti,
rdeče sije na obzorju.

Žito, žito valovi.
Rdeča zarja se poslavlja.
Spev zvona v nebo kipi —
Bog nam žito blagoslavlja.

Posebno značilne so tudi tiste socialno-narodne pesmi, ki obujajo spomine na stare dni in kažejo, kako je vse postalo drugače. V pesmi „O KADUJA“ (kar je podjunski izraz za kadunjo) izgovori pesnica tudi te besede:

Ta spomin kot pesem mi je!
O, nad njim še zarja sije,
ogenj iz peči domače...
Danes pa je vse drugače.
Nič testa ni več v kaduji
za domači kruh, pogače.
Hlebe pek iz mesta tui
kakor kramar vozi;
križa ni na njih v tej prozi,
v kruhu ni več poezije.

(Dalje prihodnjic)

PROF. DR. ANTON WUTTE:

Kraji in pokrajine potovanja lanskih maturantov po Jugoslaviji (2. del)

Zaradi nadaljnega napredovanja se je začel zraščati z bližnjimi vami, s katerimi skupaj je štel že leta 1963 okrog 7000 prebivalcev. Že tedaj so delovali tam poleg tovarne kovinskih izdelkov in tovarne upognjenega pohištva tovarna kovanega orodja, tovarna usnja, tekstilna tovarna, tovarna gumbov in galanterije iz plastičnih mas, tovarna keramičnih izdelkov in tovarna čistilnih sredstev.

KRANJ

Kranj je središče Gorenjskega, pretežno hribovsko gorske pokrajine severno od Ljubljane. Na vrhu konglomeratnih peči se dviga staro mesto med Savo in Kokro nad novimi mestnimi okraji v ravnini. Za njegovim obzidnim stolpom in zvoniki kipijo v ozadju v nebo vrhi Karavank in Kamniških Alp. Obdaja ga dih romantike gorskega mesta.

Kakor Tržič je nastal tudi Kranj ob stičišču dveh rek. Staro jedro mesta je zgrajeno na pomolu med Savo in Kokro, kjer so strme skalnate stene nudile zaščito s treh strani, da so bile potrebne utrdbe samo še na eni strani. Poleg tega je pri Kranju struga Save manj globoka, da jo je mogoče lažje prekoračiti. Od tam se odpira tudi naravna pot čez tri karavanške prehode, Jezersko, Ljubelj in Koren, preko Škofje Loke proti Primorski in ob Savi navzdol proti jugu. Ta vojaško in prometno pomembni položaj so odkrila že davna ljudstva in se tam naselila kakor Ilirci, Kelti, Rimljani, Goti in Langobardi na poti v Italijo ter nazadnje stari Slovenci. O tem pričajo ostanki ilirsko-keltskega naselja iz 8. stoletja pred Kristusom, vest o rimskem naselju „Carnium“, gotsko-langobardsko grobišče iz dobe preseljevanja narodov in staroslovenski grobovi iz 9. stoletja. Svojemu naselju so prikojili stari Slovenci ime po rimskem Carnium, ki so ga našli tam, ime pa je keltskega izvora.

V srednjem veku je bil Kranj nekaj časa sedež deželni

grofov kranjske marke, ki ji je dal tudi ime. Na skalnatem pomolu med Savo in Kokro si je postavil grof grad v 11. stoletju, kmalu nato je nastalo pri gradu tržno naselje. V 12. stoletju je bil Kranj že mesto in sedež fare. Z Ljubljano ni mogel dolgo tekmovali, ostal pa je drugo najpomembnejše mesto na Kranjskem.

V novem veku je vojaški pomen položaja Kranja zgubil na pomenu, prometni pa se je čedalje bolj uveljavljal. Železnica je dosegla Kranj šele okrog 1870, toda k napredovanju prometa je več prispevalo sedem velikih cest, ki povezujejo mesto z obsežno okolno ravnino. To je zelo pospeševalo razvoj trgovine. Še v stari Jugoslaviji so bili v Kranju tedenski sejmi, v novejšem času pa je prevzel njihovo vlogo vsakoletni „Gorenjski sejem“. Ker se je povečal promet in zaradi tržišča je postal Kranj v novejši dobi tudi upravno in šolsko središče za večjo okolico in tako sedež okrajnega glavarstva, sodni okraj ter sedež gimnazije.

V stari Jugoslaviji se je začela razvijati industrija s pomočjo domačega in tujega kapitala. Zgradili so tekstilne tovarne in tovarno gumijevih proizvodov. Po drugi svetovni vojni pa je prišlo do velikega razmaha industrije. Največji obrat je danes „Iskra“, tovarna za elektromehaniko, telefone in drugo, elektroniko in avtomatiko, znana je predvsem po izdelavi kinoprojektorjev in telefonskih central. Ustanovila je številne pomožne obrate po Sloveniji in leta 1962 tudi velik obrat v Kranju. Priključila so se ji velika sorodna podjetja in se je tako razširila v mogočen kombinat. Že leto pozneje so obratovali tudi dve tekstilni tovarni, tovarna usnja in tovarna čevljev, kemična tovarna, tovarna gumijevih izdelkov, žimpreja, puškarna in druga podjetja. Leta 1974 je bilo zaposlenih v industriji 10.000 delavcev. S tem številom je Kranj na tretjem mestu za Ljubljano-Centrom in Jesenicami v

Sloveniji in na trinajstem mestu v Jugoslaviji.

Zaradi industrije se je mesto zelo razširilo. Proti Ljubljani, čez Kokro in proti Gorenjski so zgradili več sto stanovanjskih hiš, med njimi moderne stanovanjske bloke in stolpnice. Priključili so številne va-

Zgodovinsko mesto Kranj. Na sliki vidimo Trg revolucije v starem mestnem predelu, obdan od visokih lepih stavb. Za njimi se dviga nebotičnik. Za mestom kipijo v nebo vrhovi Kamniških Alp: 2132 m visoki Storžič, nekoliko nižji Srednji vrh (levo) in Tolsti vrh (desno).

si in leta 1974 je štel Kranj že okrog 26.000 prebivalcev.

Kranj pa ni samo industrijsko mesto in trgovsko ter upravno središče, marveč tudi kulturni center. O tem pričajo študijska knjižnica, Prešernovo gledališče, časopisno podjetje „Gorenjski tisk“ in številne šole.

Posebne zanimivosti mesta so gotška cerkev sredi sta-

rega Kranja, gradič — nekdanja utrdba grofa Ortenburškega v stranski ulici, smrtina hiša pesnika Prešerna, ki jo uporabljajo za zgodovinske razstave in razstave umetnosti, Prešernov gaj na opuščnem starem pokopališču s Prešernovim in Jenkovim nagrobnikom, Prešernov spomenik, Gorenjski muzej, spomeniki revolucije na Trgu revolucije in 44 metrov visoki nebotičnik.

7 kilometrov oddaljeno severovzhodno od Kranja je letališče Ljubljana, največje letališče v Sloveniji. Od tam prevažajo poleti moderna

reaktivna letala turiste v Dubrovnik in druge oddaljene letovičarske kraje ob Jadranskem morju. Na bližnjem Brniku je mejni prehod za letalski promet. Na zahodni strani pa se dotika mesta Šmarjetna gora s planinskim hotelom. Za njo se dviga izletniški cilj Šentjošt, izrastek Škofjeloškega hribovja, s smučarskim domom in lepim razgledom.

LJUBLJANA

Še bolj zanimiv je razvoj Ljubljane. Nastala je na prehodu Ljubljanskega barja v Ljubljansko polje, ki ju ločijo Ljubljanska vrata. To je razmeroma ozka dolina med Rožnikom in grajskim hribom, izrastko Škofjeloškega in Posavskega hribovja. Zaradi zaščitnega položaja in križanja poti iz Sredozemlja in Krasa v Podonavje ter poti iz severa k Jadranskemu morju ali na jug je nastalo na tleh današnje Ljubljane več naselij že od več kot 3000 pred Kristusom dalje. Izkopanine v Ljubljanskem barju kažejo, da so živeli ljudje že v kameni dobi na koliščih ob bregu takratnega jezera, kjer so bili na varnem. Verjetno že v 2. tisočletju pred Kristusom so se naselili Ilirci na varnem kraju med Rožnikom, Grajskim hribom in Ljubljanskim barjem. To ilirsko naselje so zasedli okrog 400 pred Kristusom Kelti. Nad njimi pa so zavladali v zadnjem desetletju pred Kristusom Rimljani, ki so postavili štirikotni vojaški tabor na terasi med Ljubljani in Gradiščico ter ga imenovali po ilirskem naselju Emona. Ko so pozneje Rimljani pomaknili vojaške postojanke k Donavi, je nastalo iz vojaškega tabora mesto. Nanj spominjajo danes imena Gradišče, Rimska cesta in Mirje v južnem mestnem predelu, kjer je ohranjen še ostanek rimskega mestnega zidu.

V 5. stoletju po Kristusu so med preseljevanjem narodov razna plemena, na pohodu v Italijo, razrušila Emono. Ob njenih razvalinah so se potem v 6. stoletju po Kristusu naselili stari Slovenci na zaščitnem kraju med Grajskim hribom in desnim bregom Ljubljanice, na mestu današnjega Starega in Levstikovega trga. Leta 1144 se Ljubljana prvič omenja v listini z nemškimi imenom Laybach, dve leti pozneje pa že kot Luwigana, kar smatramo za slovensko. Tedaj je bila Ljubljana še majhno kmečko in obrtno naselje, iz katerega je kmalu nastal trg, današnji Stari trg. Tam so potem živeli obrtniki, ribiči, čolnarji in trgovci. Okrog 1200 je dobil Stari trg tržne pravice. Potem se je razvil na levem bregu Ljubljanice Novi trg, ki so ga osnovali nemški plemiči-križevniki najpozneje okrog 1263. Šele potem je severno od Starega

(Dalje na 7. strani)

JACK LONDON:

27

TRI SRCA

„Moj oče pravi,“ je prevedel besede sin, „da smo zakrivil tako bogoskrunstvo, da je celo pesek povzdignil glas proti nam. On se noče približati Čhiinemu bivališču. Tudi jaz ne grem z vami. Moj stari oče je našel tam smrt — vse plemo Maya vam lahko to potrdi. Oče pravi, da noče umreti tam, kjer je našel strašno smrt njegov oče. Pravi tudi, da še ni tako star, da bi moral umreti.“

„Ubogi starček!“ se je zasmel Francis in zadrhtel, ko se je začul od vseh strani odmev smeha in glas pojočega peska. „Premlad je, da bi umrl! Kaj porečete na to vi, Leoncie? Saj ste tudi vi še premladi, da bi hoteli umreti, kajne?“

„Nikakor ne!“ se je zasmejala mladenka in pobrskala z nogo po pesku, ki je v odgovor čudno zaječal. „Nasprotno, prestara sem, da bi umrla samo zato, ker gorski odmev ponavlja naš smeh in ker se oglašja takoj za njim tudi pesek. Nadaljujmo raje pot. Do izvira svetlobnih žarkov ni več daleč. Starec naj pa čepi v svojem krogu in čaka, da se vrnemo.“

Izpustila je iz svojih njune roke in stopila naprej. Mlada Američana sta ji sledila. Čim so začeli stopati po pesku, je vsa planota zašumela in zapela. V bližini je stal peščen hrib, ki se je takoj zakrohotal. K sreči je Francis vzel s seboj tenko, močno vrvi. Ko so prekoračili peščeno oazo, jih je presenetil izredno močan odmev. Vsaka beseda je odmevala šest- ali celo osemkrat.

„To je pa že od sile!“ je dejal Henry. „Ni čudno, da se domačini tako boje teh krajev.“

„Če se ne motim, je Mark Twain napisal povest o možu, ki je imel fiksno idejo, da mora zbrati vse odmeve.“

„Ne spominjam se, da bi kdaj bral tako povest. Vsekakor pa mora biti zbirka odmevov, ki jo ima plemo Maya, nekaj izrednega. To plemo je znalo poiskati kraj, kjer je zaklad na varnem. Nedvomno je ta kraj že odkar ljudje pomnijo svet. Stari svečeniki so dobro vedeli, kaj pomenijo ti naravni pojavi. Kot prebrisani dušni pastirji so seveda vcepili svojim ovčicam vero v nadnaravnost teh pojavov. Te kraje so označili s črko ‚M‘ in izjavili, da je tu izvir vseh skrivnosti.“

Kmalu so naši znanci prišli na ravno planoto ob vznožju visoke strme skale. Tla so bila suha in trda. Leoncie je bila dobre volje. Ker ni hotela nobenega užaliti, je prišla Henryja in Francisja za roko in skočila naprej. Komaj pa so napravili skupaj nekaj korakov, se je pripetila nesreča. Naenkrat so se jim začela tla pod nogami udirati in vsi trije — naprej Henry in Francis, potem pa še Leoncie — so se pogreznili do kolen v pesek.

„Grom in strela!“ je zamrmral Henry. „To je pa res vražje gnezdo!“

In njegove komaj slišne besede so ponavljale brez konca in kraja vse soteske in skale, tako da je nastal splošen strahoten odmev.

Prvi hip se niti zavedali niso, kakšna nevarnost jim preti. Šele pozneje, ko so večkrat poskušali izvleči noge iz te nevarne pasti, pa so se le še bolj pogrezali v sipasta tla, sta mlada Američana spoznala, da je položaj zelo resen. Leoncie pa se je še vedno razposajeno smejala, ker se ji je zdelo vse to zabavno.

„Valoveči pesek!“ je vzkliknil Francis.

„Valoveči pesek!“ se je razlegal čez hribe in doline odmev, ki se je kmalu spremenil v splošno bobnenje, kakor da hoče nekdo v svoji škodoželjnosti poslati na vse strani veselo novico.

„Stojimo nad globokim jarkom, ki je poln valovečega peska,“ je pripomnil Henry.

„Najbrž je imel starec prav, ko ni hotel prekoračiti oaze pojočega peska,“ je dejal Francis.

Zlobni odmevi so se sami odbijali in ponavljali brez konca ta kratek pogovor med Francisom in Henryjem.

Ta čas sta bila oba Morgana z Leoncio pogreznjena v pesek že do prsi. Počasi so se vsi trije pogrezali vedno globlje.

„No, nekdo mora priti iz te vražje pasti živ!“ se je oglasil Henry.

In ne da bi dolgo razmišljali, kdo naj se reši prvi, sta začela Morgana potiskati Leoncio navzgor ne glede na to, da sta se sama pod težo njenega telesa še bolj pogrezala. Ko je naposled stala z eno nogo na Francisovi, z drugo pa na Henryjevi rami in ko je bila izven vsake nevarnosti, da se v pesku zaduši, je dejal Francis:

„Zdaj, draga Leoncie, vas vrževa na trdna tla. Ko zakličem ‚tri‘ skočite. Skočite kar se dá. Ko boste že na površini, vas potegne pesek nazaj. Toda obupati ne smete. Niti za trenutek se ne smete ustaviti. Plezajte dalje po vseh štirih. Vstati ne smete dotlej, dokler ne začutite pod seboj trdnih tal, pa naj se zgodi karkoli. Si pripravljen, Henry?“

Francis in Henry sta dvignila Leoncio in jo vrgla z vso silo čez peščeno oazo. Pri tem sta se oba še bolj pogreznila v valoveči pesek.

Leoncie se je ravnala točno po Francisovih navodilih. Po vseh štirih je plezala do bližnje skale.

„Zdaj pa vrv!“ je zaklicala mladeničema. Toda Francis se je bil ta čas že toliko pogreznil, da ni mogel odvezati vrvi, ki jo je imel ovito okrog pasu. Pomagal mu jo je odviti Henry, kateremu se je naposled posrečilo vreči Leoncii konec vrvi.

Ujela ga je in potegnila vrv k sebi. Hitro je privezala en konec za skalo. Henry je na vso moč vlekel za drugi konec vrvi, kljub temu se je pa vedno bolj pogrezal. Pesek se je kopičil in ga zasipal od zadaj. Tedaj je Leoncie zaklicala: „Nikar ne vleci! Izmisli la sem si drugi načrt.“ Splezala je na skalo, vrgla vrv čez vejo bližnjega drevesa in

RADIO CELOVEC SLOVENSKE ODDAJE

NEDELJA, 14. septembra: 7.05—7.35
Duhovni nagovor. — Po vaši želji.

PONEDELJEK, 15. septembra: 13.45
do 14.30 Celovski radijski dnevnik. —
Siševski samospevi. — L. Detela: Da-
našnja književnost v nemškem jeziku.
— VII. Wolfgang Koeppe in Hans Erich
Nossack.

TOREK, 16. septembra: 9.30—10.00
Revija koroških zborov. — 13.45—14.30
Celovski radijski dnevnik. — Šport. —
Vrtljak popevk.

SREDA, 17. septembra: 13.45—14.30
Celovski radijski dnevnik. — Minute
Z... — Cerkev in svet.

ČETRTEK, 18. septembra: 13.45 do
14.45 Celovski radijski dnevnik. — Dru-
žinski magazin.

PETEK, 19. septembra: 13.45—14.30
Celovski radijski dnevnik. — Melodije
za razvedrilo.

SOBOTA, 20. septembra: 9.45—10.30
Od pesmi do pesmi — od srca do
srca.

TV AVSTRIJA 1. PROGRAM

NEDELJA, 14. 9.:

17.20 Pripravljen pomagati — 18.00
Klub seniorjev — 18.30 Južna Tirolska
— 19.00 Avstrija v sliki — 19.25 Krist-
jan v času — 19.30 Čas v sliki in kul-
tura — 19.50 Sport — 20.15 Družabna
igra ob kaminu — 22.45 Poročila.

PONEDELJEK, 15. 9.:

9.30 Šolski poskusi in šolska reforma
v politehničnem učnem tečaju — 10.00
TV v šoli — 10.30 Dvoboj v Diablu —
18.00 V kraljestvu divjih živali — 18.25
MI — 18.50 ORF danes — 19.30 Čas v
sliki, kultura in šport — 20.00 Šport —
20.50 Ceste San Francisca — 21.45
Veselje ob glasbi — 22.15 Poročila.

TOREK, 16. 9.:

9.30 Stoklo — 10.00 TV v šoli —
10.30 Skoraj poštna mladenka — 10.00
Schönguberjevi — 18.25 MI — 18.50
ORF danes — 19.00 Avstrija v sliki —
19.30 Čas v sliki, kultura in šport —
20.00 Panorama — 21.05 Kino ob de-
vetih: Gibljivi cilji — 22.30 Poročila.

SREDA, 17. 9.:

9.30 Življenje v Alpah — 10.30 TV v
šoli 10.30 Mata Hari: o slavni vohunki
prve svetovne vojne — 17.00 Dagobert
in Lalobe — 17.30 Konny in njegovi
prijatelji — 18.00 Naslednji, prosim —

hvala Doc! — 18.25 Mi — 18.50 ORF
danes — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30
Čas v sliki, kultura in šport — 20.00
Obzorja — 21.00 Svet knjige — 22.15
Poročila.

ČETRTEK, 18. 9.:

9.30 Organizacija obrata — 10.00 TV
v šoli — 10.30 Abbott in Castello med
gusarji — 18.00 Follyfootska farma —
18.25 ORF danes — 19.00 Avstrija v
sliki 19.30 Čas v sliki, kultura in šport
— 20.00 Znanje-aktualno — 22.15 Po-
ročila.

PETEK, 19. 9.:

9.30 Umetniške tehnike: bakrorez —
10.00 TV v šoli — 10.30 No, no moji
gospodje — 19.00 Jetsonovi — 18.25
MI — 18.50 ORF danes — 19.00 Av-
strija v sliki — 19.30 Čas v sliki, kultura
in šport — 20.00 Soočenje kanclerskih
kandidatov — 21.05 Caroline Cherie —
22.30 Poročila.

SOBOTA, 20. 9.:

17.00 Športni ARC — 17.30 Indijan-
ska reka — 18.00 Heinz Conrads v so-
boto zvečer — 18.20 Kuhinja v televi-
ziji — 18.50 ORF danes — 19.00 Av-
strija v sliki — 19.30 Čas v sliki in kul-
tura — 19.55 Šport — 20.15 Na teko-
čem traku — 21.50 Panoptikum —
22.10 Črni petek, kriminalna zgodba —
23.20 Poročila.

TV AVSTRIJA 2. PROGRAM

NEDELJA, 14. 9.:

14.00—16.25 Konjske dirke — 16.30
Mata Hari, vohunka prve svetovne voj-
ne — 19.50 Enciklopedija, znanstvena
knjiga — 20.15 Vanilijevi rogljički.

PONEDELJEK, 15. 9.:

17.55 Materija in prostor — 18.25
Angleščina za začetnike — 19.00 Slo-
nova dežela — 19.40 Dvakrat risarski
film — 20.00 Waltonovi — 20.50 Reka
je zgubljena — 22.15 Šport.

TOREK, 16. 9.:

17.55 Kmetijstvo danes — 18.25 An-
gleščina — 19.00 Lovec Malt (iz serije
„Umetnost v Afriki) — 20.00 Eksplozija
prebivalstva na svetu — 20.45 Prijate-
ljice — 21.40 Šport.

SREDA, 17. 9.:

17.55 Organizacija obrata — 18.25
Francoščina — 19.00 Če morajo živali
k psihiatru — 19.30 Otroci iz Bangkoka
— 20.00 Režiserski festival: Robert
Brewson (1945): Dame iz Bois de Bou-
logna — 22.05 Šport.

ČETRTEK, 18. 9.:

17.55 Bakrorez — 18.25 Ruščina —
19.00 Zrak za življenje — 19.30 Dalje,
dalje — 21.40 Šport — 21.45 Trailer.

PETEK, 19. 9.:

17.55 Šolski poskusi in šolska reforma
— 18.25 Nemščina (23) — 19.00 Vi-
terbo — mesto v pokrajini Latiuma —
20.00 Senzacije pod cirkuško kupolo —
21.40 Šport — 21.40 Vodja.

SOBOTA, 20. 9.:

16.40 Hura, sem oče — 18.00 Brez
nagobčnika — 19.00 Čarodej, ki je plju-
nil na tla — 20.00 Galerija — 20.15
kako je umrl glavni tajnik OZN Dag
Hammerskjöld — 22.10 Vprašanja
kristjana — 22.15 Razvalina in razva-
line.

TV Ljubljana

NEDELJA, 14. 9.:

9.50 Poročila — 9.10 R. M. du Gard:
Thibaultovi — 10.00 Proslava ob osvo-
boditvi vojvodine — 11.00 Otroška ma-
tineja — 12.25 Poročila — 12.35 Kme-
tijska oddaja — Nedeljsko popoldne —
17.55 Moda za vas, 18.05 Poročila —
18.10 III. Svetovni mir — 5. del — 19.30
TV dnevnik — 20.05 G. Mihič: Ženske
iz Djavaljih Merdevin — 20.45 9 let sko-
min — 1. del — 21.15 Jazz — 21.45
TV dnevnik — 22.00 Športni pregled.

PONEDELJEK, 15. 9.:

8.10 TV v šoli — 10.00 TV v šoli —
17.35 V Pečjak: Spet doma — serija
Drejček in trije Marsovčki — 18.05 Na
7 stezi — 18.40 Poklici v kovinsko pre-
delovalni industriji — 19.30 TV dnevnik
20.05 A. Mercero: Ptice — B. Sass:
Zadnji list — 21.10 Kulturne diagonale
— 22.05 TV dnevnik.

Kraji in pokrajine potovanja...

(Nadaljevanje s 6. strani)

trga nastal Mestni trg. Tako je se-
stajala srednjeveška Ljubljana iz
treh trgov, ki so imeli prvotno vsi
svoje lastno obzidje. Obdana je bi-
la z zidom, skozi katerega so iz
treh strani vodila mestna vrata. Kot
mesto se omenja v listini prvič leta
1234. Tedaj je postala last koroškega
vojvode Bernharda Spanheimca,
leta 1276 pa Habsburžanov in s
tem glavno mesto kranjske deže-
le namesto Kranja.

Na Starem trgu so prebivali ro-
kodelci, na Novem trgu plemiči, na
Mestnem trgu pa duhovščina in
premožnejši meščani kakor trgovci
in uradniki. Na Novem trgu so
bili deželno knežji uradi in palača
namestnika deželnega kneza, ob

TOREK, 16. 9.:

8.10 TV v šoli — 10.00 TV v šoli —
11.05 TV v šoli — 17.35 Za vami želje,
za vami ljudje — 18.10 Biseri morja —
18.35 Ikebana — 18.45 Pomniki NOB
v Kobaridu — 19.30 TV dnevnik —
21.00 Ch. Bronte: Jane Ayre, nadalje-
vanka — 21.50 TV dnevnik.

SREDA, 17. 9.:

8.10 TV v šoli — 10.00 TV v šoli —
17.25 J. Verne: V 80 dneh okrog sveta,
— 18.05 Mladi za mlade — 18.40 Po
sledih napredka — 19.30 TV dnevnik
— 20.05 Ljubezen na švedski način —
22.00 Miniature — 22.10 TV dnevnik.

ČETRTEK, 18. 9.:

8.10 TV v šoli — 10.00 TV v šoli:
Francoščina — 17.30 L. Suhodolčan:
Dodove dragocenosti — 18.20 Napo-
leon in ljubezen — 19.30 TV dnevnik
— 20.05 Mrtvec v tolmu — 21.10
Kam in kako na oddih — 21.20 Četr-
kovi razgledi — 21.50 Rock koncert —
22.50 TV dnevnik.

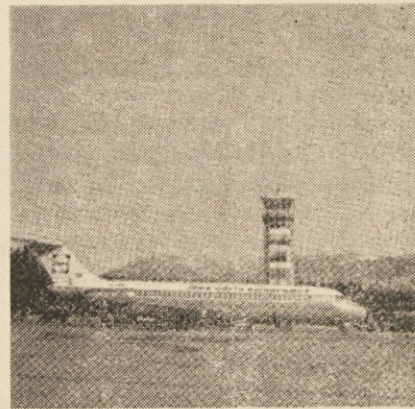
PETEK, 19. 9.:

8.10 TV v šoli — 10.00 TV v šoli —
17.20 Pisani svet: Vis — 18.05 Tuja
folklor — 18.40 Romanika in Bizanc
— 19.30 TV dnevnik — 20.05 Obtožnica
— 21.40 625 — 22.00 TV dnevnik.

SOBOTA, 20. 9.:

9.30 TV v šoli — 10.35 TV v šoli —
12.00 TV v šoli — 18.20 Francosko sli-
karstvo od romantike do renesanse —
18.40 Kje je resničnost — 19.30 TV
dnevnik — 19.50 Tedenski zunanje-
politični komentar — 20.05 Velika spre-
memba — 20.35 Moda za vas — 20.45
Krapina 75 — 21.50 Kojak, serijski
barvni film — 22.40 TV dnevnik.

nja, ki so ga podpirali deželni sta-
novi. Vodja reformacije je bil Pri-
mož Trubar, oče slovenske
književnosti. Leta 1575 je dobilo
mesto prvo tiskarno. Za časa proti-
reformacije konec 17. stoletja se
je z napredovanjem denarnega go-
spodarstva polagoma povečalo bla-
gostanje in pričela olepšava Ljub-
ljane z italijanskim barokom. Te-
daj je dobila večina plemiških in
trgovskih hiš v starem mestnem
jedru ter cerkva današnje lice kot
na primer stolnica, uršulinska, šent-
jakobska in frančiškanska cerkev.
Ko je turška nevarnost minila, so
leta 1797 podrli obzidje, ki je ob-
dajalo mesto in s tem omogočili
neovirano razširjenje na vse stra-
ni. Najprej se je združilo s pred-

Letališče Ljubljana, 7 kilometrov
vzhodno od Kranja v gozdu, je naj-
večje v Sloveniji. Na njem lahko
pristajajo velika letala. Poleti pre-
važajo od tu moderna reaktivna le-
tala turiste v oddaljene letoviš-
čarske kraje ob Jadranskem morju.

mestji Karlovško, Krakovsko, Gra-
dišče, Kapucinsko. Potem pa je po-
časni raslo ob cestah vpadnicah,
predvsem od Dunajski cesti (da-
našnji Titovi).

Tudi napoleonske vojne so za-
drževale razširjenje mesta, čeprav
je postala tedaj Ljubljana glavno
mesto Ilirskih provinc Napoleono-
vih in so doživeli Slovenci narodni
preporod, dobili svoje šole in prvi
časopis Novice. Prav tako škodovali
sta razvoj Ljubljane Metternicho-
va reakcionarna doba in leto revolu-
cije 1848, četudi je postala tedaj
središče narodnega preporoda in
so ustanovili v Ljubljani Slovensko
društvo. (Dalje prihodnjič)

napravila zanko. Zanko je nataknila na debel kamen in ga s
kolom prevrnila, da se je zatrkjal navzdol. Ta primitivna
naprava je Henryja rešila. Kakor bi trenil z očesom, ga je
potegnila iz peska in vrgla na trdna tla.

„Ta je pa dobra! Bravo, Leoncie! Čestitam!“ se je za-
smejla Francis.

Ko sta vrgla potem Francisu drugi konec vrvi, se je
videla iz peska samo še njegova glava in ramena. Ko je
pa stal kmalu tudi on na trdnih tleh in zažugal valovečemu
pesku s pestjo, sta se mu pridružila tudi Leoncie in Henry
in vsi trije so se začeli norčevati iz peščenega jarka. Sme-
jali so se in šalili, z njimi so se smejale trume gorskih du-
hov in vse ozračje je napolnila strahotna simfonija smeha
in odmevov.

14

„Poglejta!“ je vzkliknila Leoncie.

Henry in Francis sta se ozrla v smer, ki jo je pokazala
Leoncie. To, kar sta zagledala, ni bila naključna luč. Bila
je enakomerna, močna svetloba, ki se je širila iz gorskega
grebena kakor iz nekega skrivnega sonca. Vsi trije so se
ob vznemirjenosti napotili proti izviru te čarobne svetlo-
be. Povsod jim je segala trava do vratu in sploh se je po-
znalo, da človeška noga že davno ni stopila v te kraje. Vsi
upehani so se pririnjili skozi goščo na planoto, kjer se je
nedavno utrgala skala in uničila vse rastlinstvo.

Leoncie je zaploskala z rokami. To pot ji ni bilo treba
opozarjati spremljevalca na čudovit prizor. Kakih trideset
čevljev nad vznemirjenostjo so bile ogromne oči. Vsako oko je
merilo počez najmanj šest čevljev. Površina je bila na-
rejena iz neke čudne snovi, ki se je vsa lesketala.

„Chiine oči!“ je vzkliknila Leoncie.

Henry se je popraskal za ušesom, kakor da je nekaj
pozabil pa se hoče spomniti.

„Prav zdi se mi, da vama lahko povem, iz česa so
narejene te oči,“ je dejal smeje. „Sam sicer še nikoli
nisem videl takih izdelkov, pač pa so mi pripovedovali o
njih stari ljudje. To je trik plemena Maya. Stavim ves svoj

delež od zaklada proti staremu grošu, da vama lahko po-
jasnim, iz česa so narejene blesteče Chiine oči.“

„Velja!“ je vzkliknil Francis. „Tepec tisti, ki bi ne spre-
jel take stave, čeprav bi bila stvar jasna, kakor beli dan.
Povej! Kakšna snov je to? Stavo sprejemem.“

„Ostrige,“ se je nasmehnil Henry. „Ostrigine luskinе
ali bolje rečeno školjke. Iz školjk je umetno narejen mo-
zaik, tako da površina odbija sončne žarke in se leskeče
v vseh mavričnih barvah. Zdaj pa dokaži, da se motim.
Splezaj gor in poglej.“

Tik pod očmi je bil na skali pomol v obliki trikotnika.
Od daleč bi človek mislil, da je to bradavica na skalnatem
obrazu. Med tem pomolom in očmi je bilo komaj dober
seženj razdalje. Pomol je bil hrapav, in ker je Francis
znal dobro plezati, je kmalu dosegel svoj cilj. Od pomola
navzgor je bila pot še lažja. Navzklj temu bi pa Francis
lahko padel z višine petindvajsetih čevljev in si zlomil roko
ali nogo. In kaj potem? Daleč naokrog ni bilo nikogar,
ki bi ga obvezal in spravil do človeškega bivališča. Henry
in Leoncie pa tudi nista bila pripravljena za tak primer.
Zato je Leoncie zaklicala Francisu:

„Varuj se, Francis, da ne padeš!“

V Henryjevem srcu se je nehote oglašila ljubosumnost.

Ko je priplezal na vrh trikotnika, si je Francis temeljito
ogledal najprej eno, potem pa drugo oko. Iz žepa je po-
tegnil lovski nož in začel brskati po desnem Chiinem
očesu.

„Če bi stari gentleman videl, kaj počenjamo in kakšno
bogoskrunstvo smo zakrivali, bi ga zadela kap,“ je dejal
Henry.

„Stavo sem izgubil in groš je tvoj!“ je zaklical Francis
in vrgel Henryju košček snovi, s katero je bila pokrita
površina ogromnih oči.

Henry je pobral ploščat košček školjke. Bil je skrbno
obrušen, tako da je znešetimi drugimi koščki enake ob-
like in velikosti tvoril lep mozaik.

„Ni dima brez ognja,“ je zaključil Henry.

„Pleme Maya si ni kar tako tebi nič meni nič izbralo

tega zapuščenega kraja in napravilo na skali Chiine oči.“

„Zdi se mi, da smo napravili napako, ko smo pustili
tam na pesku starega gentlemana in njegove svete vozle,“
je dejal Francis. „Vozli bi nam vse to pojasnili in povedali,
kaj naj storimo.“

„Kjer so oči, mora biti tudi nos,“ se je oglašila Leoncie.

„Saj tudi je, tukaj!“ je vzkliknil Francis.

„Grom in strela! Saj tole, na čemer stojim, je pravzaprav
nos. Preblizu stojimo, da bi lahko imeli pravilno perspek-
tivo. Na primerni razdalji bi videli, da imamo pred seboj
ogromen obraz.“

Leoncie se je približala in sunila z nogo v kup stroh-
nelega listja, ki ga je nanesel tropski veter.

„Potemtakem morajo biti tu tudi usta, in sicer tam,
kjer se spodobi, namreč tik pod nosom,“ je dejala Leon-
cie.

Kakor bi trenil z očesom, sta Henry in Francis odmetala
kup listja in našla odprtino, ki je bila premajhna, da bi
lahko človek zlezal skozi njo. Odvalila sta nekaj kamnov,
tako da je mogel Francis vtakniti v odprtino glavo in ramo
ter si s prižgano vžigalico ogledati notranjost.

„Varujte se kač!“ ga je posvarila Leoncie.

Francis je nekaj zamrmral v znak soglasja, nato pa
spregovoril:

„To ni naravna votlina. Izsekana je iz skale, in sicer
imenitno izsekana, kakor se sploh dá razločiti.“

Po srditem renčanju sta Leoncie in Henry spoznala, da
si je z vžigalico obžgal prste. Takoj nato pa sta zaslišala
njegov začuden glas:

„Tu sploh ni treba vžigalic! Votlina ima svojo razsvet-
ljavo — od zgoraj prihaja luč — skrita, toda prava dnevna
svetloba. Ti stari divjaki so bili res korenjaki. Prav nič se
ne bom čudil, če najdemo tu dvigalo, mrzlo in vročo vodo,
centralno kurjavo in Šveda kot hišnika. No, na svidenje!“

Njegovo telo in noge so takoj nato izginili, potem se
je pa začul od znotraj njegov glas:

„Pridita za menoj! Votlina je čudovita!“

(Dalje prihodnjič)

Slovinci v Italiji zahtevajo svoje pravice

TRST. — Predstavniki Slovencev v Italiji so v teh dneh sprejeli tri važne dokumente: Izjavo Slovenske kulturno gospodarske zveze o rabi slovenskega jezika, Pismo skupine 35 predstavnikov beneških Slovencev z zahtevo polnega priznanja narodnega statusa Slovincem Videmske pokrajine. Svet slovenske skupnosti pa je razpravljal o slovenskih televizijskih oddajah.

V izjavi Slovenske kulturno gospodarske zveze je rečeno naslednje:

„Raba materinega jezika ni samo stvar odnosa med občani, temveč je tudi vprašanje družbenih odnosov nasploh in prevsem odnosov oblast — občan. Ne gre torej zgolj za osebno zadevo vsakega posameznika, temveč za razmerje med skupnostmi, v našem primeru za odnos med slovensko in italijansko narodnostno skupnostjo.

Jezik in njegova raba ni samo nekaj praktičnega, temveč sodi tudi med simbole človeške bitnosti. Zato ne more biti svobode, demokratičnega razmerja in sodelovanja, če na večnacionalnem ozemlju narodnostne skupnosti nimajo pravice rabe materinega jezika. Ni nobenega dvoma, da sta svoboda in ta pravica nedeljivi. Kadar prepovemo, onemogočimo ali otežimo rabo jezika v kakršnikoli obliki, smo v resnici kršili to svobodo.“

Zato tudi ni čudno, da je fašizem

udaril po slovenščini, ko je pričel svoj raznarodovalni proces. Ni nobenega zakona, ki bi rabo slovenščine prepovedal, obstaja pa zelo točen člen londonskega spoznanja, ki natančno določa jezikovne pravice Slovencev v Tržaški pokrajini.

35 izvoljenih predstavnikov beneških Slovencev raznih strank, predstavnikov kulturnih in emigrantskih društev ter duhovnikov je naslovilo pokrajinskim svetovalcem Videmske pokrajine in predsedniku

odbora odv. Viniciu Turellu ter videmskim strankam ustavnega loka pismo, v katerem opisuje nezdržen položaj beneških Slovencev tako z gospodarskega kot z narodnostnega vidika.

Beneški Slovenci nato pravijo: „V tem duhu bi torej želeli, da bi pokrajinska uprava spodbudila osrednje organe države in dežele, da sprožijo ukrepe za vedno večjo konkretizacijo izvajanja pravic, ki pritičejo Slovincem Videmske pokrajine ter naj uresničijo pogoje za

njihov popoln razvoj na vseh področjih.“

Svet slovenske skupnosti pa je zahteval, da se uvedejo slovenske televizijske oddaje, ki bodo na dostojni ravni in ki bodo odgovarjale duhu zakona o reformi RAI — TV. Svet slovenske skupnosti je odločno zavrnil poskuse, da se reformo izigra z nekaj minutnimi oddajami tedensko, ali celo v dvotedenskih presledkih in zahteva dnevne oddaje, ki jih bo pripravil ustrezno opremljen sedež v Trstu. V komisiji, ki naj nadzoruje slovenske televizijske oddaje, pa morajo biti izključno slovenski predstavniki.

Most prijateljstva med narodi

DUBROVNIK. — Na seminarju „Univerza danes“ (bil je od 1. do 6. septembra) in „Vloga univerze v ustvarjanju novih odnosov med narodi“ se je zvrstilo 41 predavanj, od katerih je bil brez dvoma najvažnejši referat rektorja ljubljanske univerze prof. doktorja Janeza Milčinskega. Dr. Janez Milčinski je dejal, da ima pri uresničevanju novih mednarodnih odnosov tudi univerza pomembno vlogo.

Opozoril je udeležence na rezultate nedavne konference v Helsinkih, ki je pokazala, kakšni odnosi morajo vladati med narodi ter zastavil vprašanje, kaj lahko v tem smislu stori sodobna univerza in kakšne naloge jo lahko čakajo v prihodnosti? V odgovoru na to je navedel tri skupine vprašanj. K zboljšanju sodelovanja in razvijanju novih, boljših odnosov med narodi lahko univerza prispeva z bolj intenzivno izmenjavo profesorjev in študentov. Takšno izmenjavo pa bi bilo treba verificirati tudi s sklenitvijo ustreznih meddržavnih pogodb. V izmenjavi profesorjev vidi prof. dr. Milčinski predvsem možnost za zboljšanje skupnega znanstvenoraziskovalnega dela, izmenjava

študentov pa mu pomeni koristno investicijo za prihodnost. Naposled je prof. dr. Milčinski opozoril tudi na to, da je na svetu dandanes čedalje manj problemov, ki narode ločujejo, vedno več pa je skupnih vprašanj, na katerih bi lahko po njegovem mnenju zidali mostove prijateljstva in trajnega miru na svetu.

O vrsti konkretnih oblik sodelovanja novosadske in skopske univerze z univerzo v Regensburgu v Zvezni republiki Nemčiji je govoril profesor te univerze Franz Mayer, ki je poudaril, da so oblike sodelovanja praktično neomejene, zlasti v temeljni znanosti, ki je osvojenjena kakršnih koli ozkih okvirov. Opozoril je na to, da bodo današnji študentje jutri zavzemali važne

položaje v gozdarstvu ene in druge države ter se je strinjal z ugotovitvijo prof. dr. Milčinskega, da je izmenjava študentov danes zares upravičena investicija za našo skupno prihodnost.

Rektor visoke tehniške šole v Ilmenau (NDR) dr. Gerhard Linemann je razvil tezo, po kateri je možnost za tesno sodelovanje na področju tehniških in naravoslovnih ved zelo dobra podlaga za razširitev sodelovanja na druga področja. Posebej je opozoril na pomen pomoči, ki jo lahko profesorji z univerze v razvitih državah dajejo stanovskim tovarišem v deželah v razvoju, pri čemer naj bi mladim univerzam v nerazvitih državah pomagali tako, kot tem državam najbolj ustreza.

Jugoslavija zavrača bolgarske . . .

(Nadaljevanje s 1. strani)

Kumanovu, nato so leta 1942 nastali novi partizanski odredi, leta 1943 pa že bataljoni in brigade, ki so bile sposobne poseči že v težje boje na obširnem ozemlju. Septembra leta 1944 je bilo na makedonskem ozemlju že 16 brigad poleg 14 partizanskih odredov, neposredno zatem so se ustanovile vojaške enote kot divizije in korpusi, tako je osvobodilna vojska v Makedoniji štela leta 1944 nad 66.000 borcev, v času nemške kapitulacije pa že okoli 110.000.

To je bila vojaška sila, ki je prinesla Makedoniji osvoboditev. Od 1941 pa do konca vojne je izgubilo življenje nad 24.000 partizanskih borcev oziroma pripadnikov osvobodilnega gibanja, na desetisoče ljudi pa je bilo aretiranih, obsojenih, mučenih in interniranih

v koncentracijskih taboriščih. Vsak deseti državljani Makedonije je na lastni koži občutil zločinstvo in sovraštvo fašističnega okupatorja. To je čista resnica o našem uporu v Makedoniji, je poudaril generalpolkovnik Petkovšek, hkrati je še dodal, da ta dejstva ne prenesejo nobenih potvarjanj. Vsako negiranje in podcenjevanje te resnice je zlobno in tendenciozno.

Če je bila posameznim bolgarskim vojaškim enotam dovoljena udeležba na vzhodnem delu Makedonije, pa nihče nima pravice precenjevati njihovega doprinosa in vloge njenih sil, je na koncu svojega govora poudaril generalpolkovnik Dane Petkovski v svojem govoru o stalnih poskusih bolgarskih politikov, ki bi hoteli potvarjati zgodovinska dejstva.

VII. sredozemske igre - končane

ALŽIR. — Italija, Francija in Jugoslavija so najuspešnejše športne države Sredozemlja. Tako so pokazale 7. igre, ki so se slovesno končale v glavnem mestu Alžirije. Na vrsti je čez štiri leta Split.

Igre so končali z zaključno slovesnostjo, med katero je nastopilo tudi kulturno in umetniško društvo Ivo Lola Ribar iz Beograda. Po defileju udeležencev držav so spustili zastavo igre in jo predali naslednjim organizatorjem — Splitčanom.

Zadnji tekmovalni dogodki so potekali na stadionu. Zlasti veliko zanimanje je vzbudil finale nogometnega turnirja, v katerem je Alžirija pred 70.000 gledalci po podaljšku s 3:2 (2:2), (0:1) premagala Francijo. Tretja je Tunizija, ki je s streljanjem enajstmetrov dobila proti Maroku s 5:4 (regularna tekma 1:1). Jugoslovani so z zmago nad Egiptom z 2:0 (1:0) zasedli 5. mesto.

Obe odbojarski preizkušnji sta pripadli Jugoslaviji. Dekleta so v finalu premagala Italijo s 3:2 (13, 10, —9, —15, 13), moški pa istega nasprotnika s 3:0 (17, 11, 5). Tretja je Francija z zmago proti Grčiji s 3:2.

Jugoslovani po skupnem številu kolajn niso ponovili Izmiru pred štirimi leti, so pa zato v večini športov dosegli lepe uspehe, ki zaradi tukajšnje konkurence pomenijo celo več kot izmirski seštevek. Ne gre namreč prezreti dejstva, da so vodilne države pri-

peljale v Alžir mnogo močnejše sestave kot v Izmir.

KOLAJNE

Italija	51	40	36
Francija	31	26	24
Jugoslavija	24	16	19
Španija	14	28	29
Turčija	12	10	9
Grčija	9	12	16
Egipt	6	12	15
Alžirija	4	7	9
Sirija	3	2	11
Tunizija	3	2	2
Libanon	3	0	1
Maroko	0	4	4
Libija	0	1	2

Silovit potres v Turčiji

ANKARA. — Tragični obračun potresa, ki je v soboto prizadel vzhodno Turčijo, iz ure v uro narašča, medtem ko se mrzlično nadaljuje delo reševalcev. Doslej so prešteli okrog 4000 mrtvih, obračun pa še ni dokončen. Potres je popolnoma porušil mesto Lice, ki šteje kakih 9.000 prebivalcev: doslej so iz ruševin potegnili že 1.200 trupel.

Prizadeto področje je obiskal turški predsednik Demirel, da bi se osebno prepričal o položaju. Rdeči polmesec je poslal v Lice 17 ton

Teden pesmi v Tinjah

Katoliška mladina je pretekli teden vabila v Tinje vse, ki radi prepevajo naše slovenske pesmi. Tako se nas je zbralo okoli 30 mladih ljudi na Tednu pesmi.

Pesem ima v sebi moč, da zbližuje ljudi, da ustvarja veselo in prijetno vzdušje. Pesem izraža človekova najgloblja čustva in zato ravno s pesmijo lahko najdeš pot do srca svojega sočloveka.

Naša mladina še vedno rada prepeva in išče ta način razvedrila. Razveseljivo je dejstvo, da po naših družinah in tudi pri mladinskih skupinah in srečanjih še vedno živi pesem.

Katoliška mladina je izdala lani novo pesmarico „Naša pesem“, iz katere smo kar zapovrstjo peli narodne pesmi. Pod vodstvom Janeza Tratarja se je razlegalo ubrano petje v prostorih tinskega doma.

Hitro nam je minilo prvo dopoldne ob narodni pesmi. Popoldne pa nam je Janez posredoval najprej nekoliko teorije, potem pa smo vzeli v roke kitare in ob njih spremeljali peli ritmične pesmi.

Za torek je bil predvidevan izlet. Naša prva postojanka je bila Marija na Otoku, kjer smo imeli skupno sv. mašo. Na Konju (Pyramidenkogel) smo uživali čudovit razgled na jezersko pokrajino pod nami. Popoldne smo se ustavili na Osojah, kjer smo si ogledali čudovito samostansko cerkev in obiskali grob poljskega kralja Boleslava. Proti večeru smo se vrnili v Tinje.

Tudi ostali čas je hitro minil ob petju, družabnih igrah in Janezovem humorju.

Vsi ti dnevi so potekli v zelo prijetnem vzdušju in na koncu bi bili radi še kar ostali v Tinjah. Vsi želimo, da bi slovenska pesem na Koroškem živela še naprej in, da bodo ti mladi pevci, ki so bili v Tinjah, ponesli pesem v naše doline in vasi.

Izredno zasedanje glavne skupščine OZN

NEW YORK. — Na sedežu OZN se je pretekli teden začelo sedmo posebno zasedanje glavne skupščine o razvoju in mednarodnem gospodarskem sodelovanju. Udeležujejo se ga predstavniki 138 držav članic ter zastopniki številnih mednarodnih organizacij.

Na zasedanju je v splošno politično razpravo posegel tudi jugoslovanski zunanji minister Miloš Minić, ki je med drugim dejal tudi tole:

„Dolžnost vseh držav je, da prispevajo k vzpostavljanju pravičnejših gospodarskih odnosov, razvitih pa zlasti, da pokažejo več razumevanja za razvojne probleme dežel v razvoju, saj je to vsekakor v njihovem neposrednem in dolgoročnem interesu.“ S temi besedami, ki jih je jugoslovanski predsednik Tito izrekel na helsinški konferenci o varnosti in sodelovanju, je Miloš Minić opozoril, da ni nacionalnega gospodarstva, na katerega ne glede na stopnjo razvitosti in družbeni sistem ne bi posredno ali neposredno, v večji ali manjši meri vplivala sedanja gospodarska gibanja v svetu in njihove neugodne posledice.

šport - šport - šport - šport

NOGOMET:

VETRINJ — MLADINA SAK 1:3 (1:1)

To je bila že tretja zaporedna zmag mladih nogometašev Slovenskega atletskega kluba. Sicer so si jo priborili le s težavo, a bila je popolnoma zaslužena. V prvem delu igre je bil rezultat še 1:1. Prvi gol za mladince SAK je dal Kupper, medtem ko je nasprotnik izenačil dve minuti pred koncem prvega polčasa.

V drugem delu igre so se mladi slovenski igralci bolj branili, ker so bili Vetrinčani fizično bolje pripravljene. Navkljub temu so naši mladi nogometaši z dvema hitrima protinapadoma, malo pred koncem zabil še dva zmagovita gola. Srečna strelca sta bila Velik in Polanšek.

Igrali so: Zeichen, Certov, Tischler, Domej, Dlopst, Kupper, Sadjak, Žmavcer, Velik, Perč in Polanšek.

V celoti je treba pohvaliti borbenost moštva in voljo, da je treba zmagati na vsak način.

SV GALICIJA — SAK 1:3

Slovenski atletski klub je v svoji tretji nogometni tekmi zanesljivo premagal ustrezno moštvo Galicije s 3:1.

Niki Lauda svetovni prvak v formuli 1.

MONZA. — Niki Lauda je postal svetovni avtomobilistični prvak v formuli 1 za leto 1975. Na veliki nagradi Italije je osvojil 3. mesto, a si s tem že pred zadnjo letošnjo preskušnjo v Watkins Glenu zagotovil zveneči naslov. Dirko je dobil Laudin tovariš iz ferrarijeve ekipe Švicar Clay Regazzoni, drugi pa je bil Emerson Fittipaldi na mclarenu. Argentinec Reutemann, ki bil z zmago

Igra sama je bila zelo razbuljiva in to do konca. Zlasti začetek, ko je sodnik kar na tekočem traku delil rumene kartone, je bil napet. Slovenski atletski klub se je pomiril šele, ko je Peter Waldhauser zatresel prvič nasprotnikovo mrežo. Vprav Peter je bil tisti igralec, ki je bil tokrat v izvrstni formi, saj je v drugem polčasu tekme zabil še dva zmagonosna gola.

Ceprav je bila vsa tekma zelo ostra, se ni nihče od naših igralcev poškodoval. Tako lahko upamo, da bo SAK v prihodnji tekmi še bolje zaigral.

Igrali so: Beno Kraut, Lampichler, Hribar, Florjan Lipuš, Mirko Oraže, Wrolich, Peter Waldhauser, Marjan Pandl, Ferra (Blajs), Janez Tratar, in Folti Waldhauser.

Prihodnjo soboto ali nedeljo (čas boste brali v petkovih koroških dnevnikih) bo Slovenski atletski klub igral v Trdnji vasi (Hörtendorfu) z istoimenskim nogometnim klubom.

NAVIJACI PRISRČNO VABLJENI, KAJTI SAMO S TEMI SAK LAHKO ZAGOTOVO ZMAGA!

MLADINCI SAK POZORI!

Prvenstvena tekma za mladince SAK bo v nedeljo, 14. septembra, ob 16. uri v Gospe Sveti. Zberemo se polnoštevilno ob 15. uri pred Mohorjevo.

v Monzi Laudi še lahko zmešal račune, je bil četrti, Britanec Hunt peti, njegov rojak Pryce pa šesti.

Zjutraj je lilo kot iz škafe, kasneje pa se je vreme izboljšalo in dirkači so vozili skoraj po suhem. Gledalcev je bilo 150.000.

Vrstni red za svetovno prvenstvo: 1. Lauda 55,5, 2. Fittipaldi 39, 3. Reutemann 37, 4. Hunt 30 itd.